๑๐๐ ปี

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล

๖๐ ปี

วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

๘ สิงหาคม ๒๕๕๙

คำคม คารมกลอน

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล

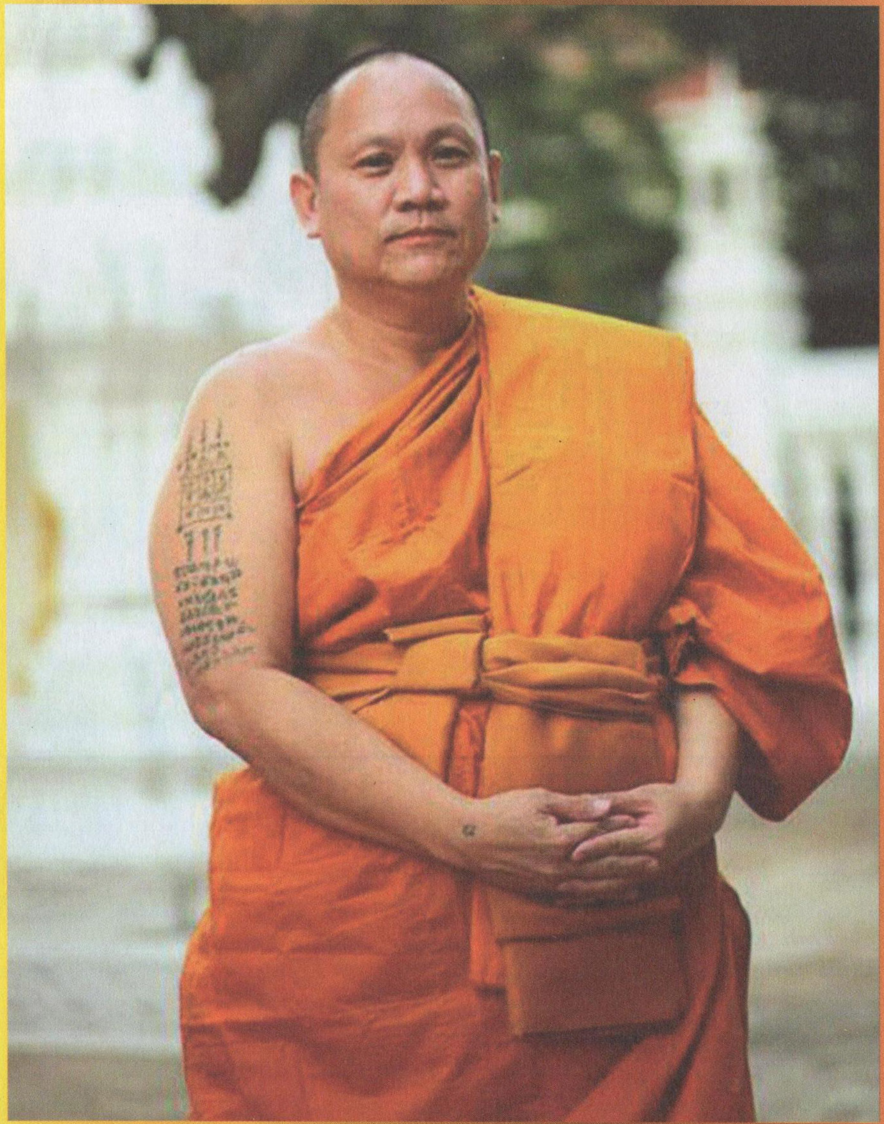
วัดบางแวก

คำคม คารมกลอน

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล วัดบางแวก

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล
วัดบางแวก

พระครูธีรธรรมานันท์

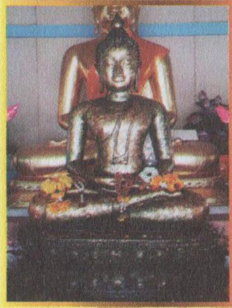
(ญาณกฤษฎิ์ ธมฺมานนฺโท น.ธ.เอก, พธ.ม.กิตติมศักดิ์)

เจ้าอาวาสวัดบางแวก

พระพุทธรูปสำคัญประจำวัดบางแวก

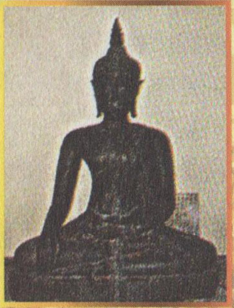
พระประธานในอุโบสถ

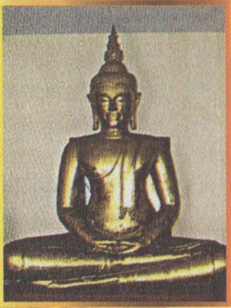
หลวงพ่อเสือ
พระมารวิชัยโลหะสำริด
เชียงแสนสิงห์ ๓

พระมารวิชัยสมัยอยุธยา
พระประธานองค์เก่า

พระมารวิชัย
เนื้อโลหะสำริด

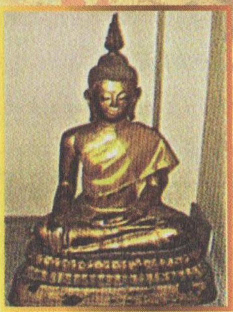
พระสมาธิศิลาแรง
ปิดทองสมัยอยุธยา

พระนาคปกศิลาแรง
สมัยลพบุรี

หลวงพ่อเสือจำลอง
(ไม้ขนุน)

พระมารวิชัย เนื้อโลหะสำริด
สมัยรัตนโกสินทร์

ภาพถาวรวัตถุวัดบางแวก

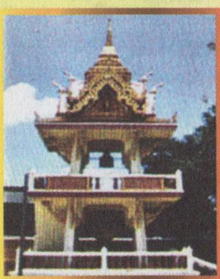
อุโบสถ

ศาลาหลวงพ่อเสือ

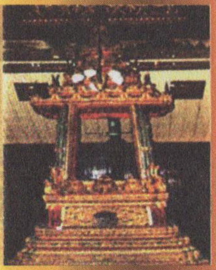
กุฏิสงฆ์

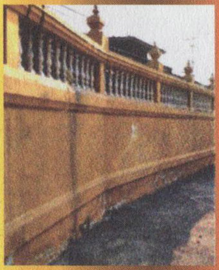
หอระฆัง หอกลอง
ธูปทอง

ประตูวัด

บุษบก

กำแพงวัด

ศาลาการเปรียญ

จิตรกรรมฝาผนัง

จิตรกรรมฝาผนัง

วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล
พระผู้สร้าง เป็นครูผู้สอน
มวลศิษย์จึงมีวันนี้ได้

- คือร่มบุญของพ่อคุ้มแผ่ปก
  คือพฤกษ์ใหญ่ใบดกนกอาศัย
  คือต้นธารแห่งความดีมีน้ำใจ
  คือหลักชัยชี้สอนนำสู่ธรรมา
- หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล
  มั่นมโนมุ่งประกาศพระศาสนา
  ท่านเข้มงวดแต่ใจดีมีเมตตา
  กรุณาพรหมบำเพ็ญเป็นต้นทุน
- ขอนอบน้อมถวายมุทิตาสักการะ
  พระอุปัชฌายะองค์หลวงพ่อก่อเกื้อหนุน
  เนื่องชาตกาลหนึ่งร้อยครบสมทบบุญ
  อุทิศคุณบูชาท่านนิรันดร์เอย

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล (ระมัด มีพร้อม) อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก อดีตเจ้าคณะ แขวงคูหาสวรรค์ เขต ๒ พระอุปัชฌาย์ พระผู้ก่อกำเนิดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

หลวงพ่อในฐานะเจ้าอาวาสทำหน้าที่ในการสร้างศาสนบุคคล เป็นผู้สร้างศาสนธรรม เป็นผู้สร้าง ศาสนวัตถุ จนมีความมั่นคงงดงามของอาราม

หลวงพ่อในฐานะเจ้าคณะแขวงฯ ได้ทำหน้าที่ในการสร้างการบริหารจัดการคณะสงฆ์โดยใช้ หลักธรรมาภิบาลในการปกครองคณะสงฆ์ จึงเกิดความผูกรักสามัคคีมีระเบียบวินัย ทำให้เกิดความงดงามใน สังฆมณฑล

หลวงพ่อในฐานะพระอุปัชฌายะ ได้ทำหน้าที่เป็นผู้สร้างคนให้เป็นพระ โดยการสรรหาตามหลักพระธรรมวินัย ท่านมีวาทศิลป์ในการแนะนำบุคคลเข้าหมู่อย่างไพเราะ

หลวงพ่อในฐานะผู้ก่อกำเนิดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ท่านมองเห็นความสำคัญของการศึกษาของเด็กและเยาวชน ได้มอบที่ดินบางส่วนของวัดพร้อมทั้งสร้างอาคารให้เป็นสถานที่เรียนรู้ ทั้งมีเมตตาในการอบรมสั่งสอน

ให้เด็กใฝ่ดีมีคุณธรรม ท่านสร้างสิ่งที่มีค่าไว้เป็นอนุสรณ์ นั่นคือ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี โดยได้ทำการรื้อที่ดินป่าช้า-กุฏิสงฆ์บางส่วนนำมาสร้างโรงเรียนครั้งแรกคิดจะเป็นโรงเรียนแบบประถม แต่กระทรวงศึกษาธิการอยากมีโรงเรียนสายอาชีวะพณิชยการให้มาอยู่ในฝั่งธนบุรี เพราะสมัยก่อนมีโรงเรียนพณิชยการพระนครเพียงแห่งเดียว การสร้างโรงเรียนนั้น ท่านกับศิษย์เอกคู่ใจในการเทศนา คือ หลวงพ่อบุษย์ โกวิโล (ท่านได้ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดดาวดึงษาราม จนได้รับสมณศักดิ์ที่พระเทพ-ปริยัติวิธาน) สมัยบวชอยู่วัดบางแวกได้ช่วยกันไปแสดงธรรมนำปัจจัยที่ได้มาทำการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ปี ๒๕๐๐

หลวงพ่อในฐานะเป็นครูผู้สอน ข้าพเจ้าได้อาศัยในบุญของท่านมาตั้งแต่ยังเยาว์วัย ท่านเป็นพระ ผู้มีเมตตาเต็มเปี่ยมเลี้ยงดูแลลูกศิษย์ ที่มาเรียนหนังสือที่วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ตั้งแต่รุ่นแรกโดยท่านวางระเบียบการประพฤติปฏิบัติต้องลงทำวัตรเช้า-เย็นพร้อมกับพระภิกษุ-สามเณรและศิษย์วัด มีการอบรมสั่งสอน โดยท่านจะคอยไล่แบบสวดมนต์กับทุกคน ท่านเป็นพระที่แข็งนอกอ่อนใน จิตใจท่านนั้นเป็นผู้มีเมตตาสูงแต่แฝงไว้ด้วยความดุจนศิษย์ทุกคนกลัว

ข้าพเจ้าเป็นศิษย์ในหลวงพ่อมาตั้งแต่ยังเยาว์วัยจนได้บรรพชาอุปสมบทกับท่าน ซึ่งเป็นพระ อุปัชฌายะ ผู้ก่อกำเนิดความเป็นธัมมานันโทภิกษุ

ให้ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทางคณะสงฆ์ โดยมอบหมายให้ทำหน้าที่เลขานุการเจ้าคณะแขวงตั้งแต่เป็นสามเณร เมื่อบวชได้ถึง ๕ พรรษา ท่านได้ ขอเจ้าคณะเบื้องบนให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางแวก

ข้าพเจ้าเป็นศิษย์ในหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล อีกทั้งเป็นศิษย์ของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จึงรู้สึกสำนึกในพระคุณของหลวงพ่ออีกสถานที่ศึกษา จึงได้ปรึกษากับท่านผู้อำนวยการ เจนวิทย์ ครองตน พร้อมทั้งคณะครูอาจารย์ ศิษย์เก่าจัดงานเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี (ชาตกาล) ของหลวงพ่อพร้อมกันนั้นวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีจะมีอายุครอบ ๕ รอบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและคณะกรรมการจัดงานได้จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามีการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่อดีตเจ้าอาวาสพร้อมกับบุรพาจารย์และผู้มีอุปการคุณของวัดบางแวกพร้อมทั้งวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ทำพิธีเปิดป้ายอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล การจัดนิทรรศการ ๑๐๐ ปี การเล่าเรื่องของนักศึกษาวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มอบทุนการศึกษา เกียรติบัตร และโล่รางวัล

ข้าพเจ้าในนามศิษยานุศิษย์วัดบางแวกพร้อมกับคณะครู อาจารย์

นักเรียน นักศึกษานักการภารโรงของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีขอน้อมบูชาสักการะแด่องค์หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล ด้วยความสำนึกเทิดทูนในพระคุณในการเป็นผู้สร้าง ผู้สอนของหลวงพ่อเหล่าศิษยานุศิษย์จึงมีวันนี้ได้

(พระครูธีรธรรมานันท์)

เจ้าคณะแขวงบางแวก เจ้าอาวาสวัดบางแวก

ในนามตัวแทนคณะศิษย์

"มุทิตานมัสการชาตกาล ๑๐๐ ปี หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล"

ในวาระสำคัญ ๑๐๐ ปี ชาตกาล หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล (ระมัด มีพร้อม) อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นับเป็นวาระที่สำคัญอย่างยิ่งต่อศิษยานุศิษย์ วัดบางแวก พุทธศาสนิกชนชุมชนวัดบางแวก และวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ซึ่งได้จัดให้มีการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย และจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการแสดงมุทิตาสักการะเพื่อเชิดชูและประกาศเกียรติคุณของพระคุณเจ้าในโอกาสมิ่งมงคลนี้

ผมได้ทราบวัตรปฏิบัติอันงดงามของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล ผ่านเรื่องราวบอกกล่าวเล่าขานจากบุคคล เอกสารทางราชการ และเอกสารคำสอนของท่านในเชิงเทศนาโวหาร ตลอดจนคำกลอนสอนธรรม จึงทำให้ทราบว่าท่านพระมหาระมัด โชติปาโล ได้สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวงให้แก่พระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนทั่วไป ชุมชนชาวบางแวก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านเป็นผู้ให้กำเนิดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ผมจึงขอกราบนมัสการถวายสมญานามของท่านด้วยคำสรรเสริญดังนี้

๑. ท่านเป็นพระนักสร้าง หลวงพ่อมหาระมัด โชติปาโล เป็นผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่ของวงการการศึกษา คือเป็นผู้ให้กำเนิดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ในปี พ.ศ ๒๕๐๐ โดยอุทิศที่ดินของวัดบางแวก ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดสร้าง "โรงเรียนพณิชยการธนบุรี" ซึ่งเปิดสอนวิชาชีพทางด้านพณิชยกรรมและพัฒนาเจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน

๒. ท่านเป็นพระนักสอน หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล เป็นพระสงฆ์ผู้

ทรงภูมิความรู้ใน ข้อกถาธรรมต่าง ๆ และได้นำมาสอนสาธุชนอย่างแยบยล ผ่านบทกลอนเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับเป็นคำสอนที่มีคุณค่าอย่างยิ่งทั้งในทางคติธรรมและคติโลก เช่น

การทำบุญใช่ขนทุนซื้อบุญได้
บุญมิใช่หาซื้อมาเป็นค่าของ
การทำใจใสสะอาดปราศละออง
เป็นครรลองของบุญทุนไม่เปลือง

เป็นคำสอนที่ให้ใช้สติพิจารณาในการทำบุญ ไม่งมงายหรือหลงทางในการทำบุญ

๓. ท่านเป็นพระนักเทศน์ การฟังเทศน์ของพุทธศาสนิกชน นอกจากสนใจใฝ่รู้ในเนื้อหาแห่งธรรมะแล้ว ถ้อยคำสำเนียงเสียงในการเทศน์ที่ไพเราะจับใจยังมีส่วนในการสร้างศรัทธาในการฟังเป็นอันมาก ซึ่งพระมหาระมัด โชติปาโล เป็นพระธรรมกถึกมีความเป็นเลิศทั้งในข้อกถาธรรม และเสียง อันไพเราะจับใจชวนฟังยิ่งนัก “ปัจจัยที่ท่านได้รับถวายจากการเทศน์ คือ เงินติดกัณฑ์เทศน์ท่านรวบรวมนำมาสร้างอาคารเรียน ๒ หลังให้กับวิทยาลัย

พณิชยการธนบุรี” (ท่านพระครูธีร ธรรมานันท์)

ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีกับคณะกรรมการผู้จัดงานฉลองครบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล ของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโลในครั้งนี้ ถือว่าทุกท่านทั้งหลายได้ยึดมั่นคำสอนตามพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี”

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

“ระลึก ๑๐๐ ปี หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล”

ปฐมดำริของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก ในการสร้างโรงเรียนพณิชยการธนบุรีขึ้นบนที่ดินของวัดบางแวก ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ คือ “ควรจะนำที่ดินของวัดที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้สมค่า คือการสร้างคน การให้การศึกษา ให้ความรู้ และลูกหลานของชาวบ้านแถวนี้ก็ไม่ต้องลำบากเดินทางไกลไปเรียนที่อื่น ชุมชนละแวกนี้ก็จะเจริญขึ้น” โดยมอบที่ดินให้กรมอาชีวศึกษา สร้างโรงเรียนพณิชยการธนบุรี ซึ่งถือได้ว่าหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล (ระมัด มีพร้อม) เป็นผู้ให้กำเนิด

ผมในฐานะที่มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีความสำนึกในเมตตาธิคุณและกรุณาธิคุณของพระคุณเจ้าเป็นอย่างยิ่ง และมีความตระหนักเสมอว่าหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล และวัดบางแวกคือบุพการี ผู้ให้กำเนิดและมีพระคุณอย่างยิ่งต่อการศึกษาและชาวพณิชยการธนบุรีทุกคน

เนื่องในโอกาสวาระสำคัญครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของท่านหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโลในวันที่ ๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ นี้ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จึงได้ร่วมกับศิษยานุศิษย์ ชาวชุมชนวัดบางแวก วัดบางแวกโดยการนำของท่านพระครูธีรธรรมานันท์ เจ้าอาวาสวัดบางแวก จัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโลขึ้น เพื่อ

ถวายบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่หลวงพ่อผู้มีคุณอเนกอนันต์ คือ เป็นผู้ให้ทางและให้กำเนิด สมควรแก่การกราบสักการะนับเนื่องตลอดไป

วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี โดยฉันทานุมัติของที่ประชุมคณะกรรมการจัดงาน ๑๐๐ ปี ชาตกาลหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล ตามดำริแรกเริ่มของพระครูธีรธรรมานันท์ เจ้าอาวาสวัดบางแวก ให้ตั้งชื่ออาคารหลังใหม่ของวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีว่า "อาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี หลวงพ่อมหาระมัด โชติปาโล" เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติ เคารพ ยกย่องบูชาพระคุณของท่าน และยังได้จัดพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ตลอดจนการจัดนิทรรศการ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของท่าน เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณของท่านให้เป็นที่ปรากฏ

ผมขอตั้งปณิธานในการสืบสานเจตนารมณ์ของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล ตั้งแต่แรกเริ่มสืบมา คือ สร้างสรรค์ พัฒนาวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีให้ก้าวหน้าเป็นสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของเยาวชน และชุมชนสืบไป

นายเจนวิทย์ ครองตน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

คำนำ

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ เป็นวันสำคัญที่ตรงกับวันเกิดของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก ครบ ๑๐๐ ปี เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระคุณของท่าน ตามดำริของพระครูธีรธรรมานันท์ เจ้าอาวาสวัดบางแวกในปัจจุบัน ที่จะจัดงานอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของหลวงพ่อพระผู้ มีคุณูปการอันใหญ่หลวงกับวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี เนื่องจากท่านได้ให้ที่ดินส่วนหนึ่งที่เป็นป่าช้าเก่าของ วัดบางแวกมาสร้างเป็นวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีในปัจจุบัน และเพื่อเป็นอนุสรณ์สถิตเสถียรแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ถึงคุณูปการของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโลที่มีต่อวิทยาลัย พณิชยการธนบุรี

หนังสืออนุสรณ์ ๑๐๐ ปี ชาตกาล หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล ได้จัดทำขึ้นเป็นพิเศษเพื่อรวบรวม คำคม คารมกลอน ของท่าน เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงคำสอนของท่าน และมอบเป็นที่ระลึกแก่ผู้มาร่วมงาน โดยได้รับการสนับสนุนจาก คุณโยธิน รุ่งเรือง นายกสมาคมผู้ปกครองและครู วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จัดพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล และประกาศเกียรติคุณของท่านให้เป็นที่ปรากฏ

ขออานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัย องค์หลวงพ่อเสือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายและอานิสงส์แห่งการร่วมกันจัดงานอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของหลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล และหนังสืออนุสรณ์นี้ จงมีส่วนให้ท่านทั้งหลาย จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ ด้วยจตุรพิธพรชัย ปรารถนาสิ่งใดซึ่งอยู่ในวิสัย ขอให้สำเร็จทุกประการทุกท่านเทอญ

คณะผู้จัดทำ

รำลึกพระคุณ

พระมหาระมัดมีพร้อม คุณูปการ
ก่อกำเนิดศึกษาสถาน แรกตั้ง
วิทยาลัยพณิชยการ ธนบุรี เรืองนาม
พระคุณคงอยู่ยั้ง กราบน้อมนมัสการ

เนื่องร้อยปีชาตกาลจารบันทึก
น้อมรำลึกถึงหลวงพ่อผู้ก่อสาน
พระมหาระมัดผู้มีคุณหนุนอนันต์
เกื้อวัดบ้านสถานศึกษาอำบวร

ท่านหลวงพ่อคือพระดีที่น่ากราบ
อิ่มซึ้งซาบในหลักธรรมและคำสอน
แจ้งสว่างรับรสธรรมผ่านคำกลอน
ถ้อยสุนทรนำชีวิตพิชิตชัย

ปกครองวัดพัฒนาเพิ่มเสริมพระศาสน์
อีกประกาศการศึกษาสง่าสมัย
ศิษยานุศิษย์ร่วมจัดงานขานเกียรติไกล
ร้อยดวงใจร้อยปีท่านกราบกรานเอย

ครูอุบลรัตน์ ไวปรีชี ประพันธ์

เพื่อน้อมเป็นมุทิตาสักการะแด่หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล (ระมัด มีพร้อม) อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก ผู้ให้กำเนิดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีเนื่องในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล

พระครูธีรธรรมานันท์ ถ่ายภาพร่วมกับ ท่านชาญเวช บุญประเดิม
รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สารบาญ

ประวัติวัดบางแวก

ชนิดของวัด วัดบางแวก เป็นวัดราษฎร์

ที่ตั้งวัด วัดบางแวก ตั้งอยู่ที่ ๙๒๓ แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

อาณาเขต วัดบางแวก มีเนื้อที่ ๑๖ ไร่เศษ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า

มีอาณาเขตอุปจารดังนี้

๑.	ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตจรดคลองบางกอกใหญ่
๒.	ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตจรดวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
๓.	ทิศเหนือ	มีอาณาเขตจรดคลองบางแวก
๔.	ทิศใต้	มีอาณาเขตชรดถนนทางเดินคูหาสวรรค์

ที่ธรณีสงฆ์ วัดบางแวก มีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๔ ไร่เศษ ในด้านทิศตะวันออกเป็นบ้านแบ่ง

ที่ธรณีสงฆ์ วัดบางแวก มีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๔ ไร่เศษ ในด้านทิศตะวันออกเป็นบ้านแบ่ง

ให้ประชาชนเช่าอยู่อาศัยในด้านทิศตะวันตก แบ่งให้วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ๑๒ ไร่ ๓ งาน ๙ ตารางวา

ประวัติผู้สร้างวัด/ความเป็นมา

การสร้าง วัดบางแวก ไม่ปรากฏนามสร้าง ตามประวัติได้สร้างขึ้นเมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในละแวกนี้ ซึ่งในคราวหนึ่งเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์ (ที่คนไทยเชื้อสายจีนเรียกว่า "**เสด็จเตี่ย**") ได้ชลมารคผ่านมาทางคลองบางแวก พอมาถึงวัดเรือพระที่นั่งก็เกิดอุปสรรค์ ไม่สามารถไปต่อได้ จึงขึ้นมาชมบริเวณรอบ ๆ วัดบางแวกเข้าไปกราบพระในพระวิหาร เห็นพระพุทธรูปองค์หนึ่ง ดำไม่สุกใส เหมือนองค์อื่น ๆ ต่อมาจึงได้สั่งให้ทำพิธีเททองทับก็ไม่สุกดังตั้งใจ จึงสั่งให้เททองทับอีกสองครั้ง ก็ไม่สุกอีก ทรงขนานนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า

"**พระพุทธรูปหลวงพ่อเสือ**"

วัดบางแวกยังมีมรดกอันทรงคุณค่าที่ได้อนุรักษ์สืบทองมาจนถึงปัจจุบันหลายอย่าง คือ พระพุทธรูป และศาลาการเปรียญ ซึ่งมีอายุกว่า ๒๐๐ ปี ซึ่งปัจจุบันกรมศิลปะกากรได้อนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติ วัดบางแวกแต่เดิมชื่อว่า วัดบางแหวก เหตุที่ชื่อนี้เพราะว่าสมัยก่อนนิยมการสัญจรทางน้ำ จะเข้าคลองบางแวกได้ก็ต้องแหวกผักตบชวาเพราะมีมากจนปิดทางสัญจรไปมา

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดบางแวกกับวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล อดีตเจ้าอาวาสวัดบางแวก ท่านได้เล็งเห็นคุณประโยชน์ และความสำคัญของการศึกษา โดยการเอาส่วนที่เป็นป่าช้าเก่าของทางวัดบางแวก แทนที่จะสร้างเมรุ ท่านเห็นว่าการสร้างเมรุนั้นได้แต่เผาคน แต่ควรจะเอาที่มาใช้ประโยชน์อื่น ๆ ดีกว่า ก็เลยเอาที่มาสร้างคน คือ ให้การศึกษา ให้ความรู้ โดยแบ่งที่ดินวัดให้ไป ๑๒ ไร่ ๓ งาน ๑ ตารางวา รื้อกุฏิพระออก และได้ไปเทศนายังที่ต่าง ๆ แล้วนำปัจจัยมาสร้างอาคารโรงเรียนได้ ๒ หลัง จึงมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ จนกลายเป็นวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ที่เห็นในปัจจุบันนี้ และทางวิทยาลัยก็ได้จัดให้มีการบูชาคุณของหลวงพ่อ พระมหาระมัด โชติปาโล และวัด โดยการจัดให้มีการทอดกฐินที่วัดบางแวกเป็นประจำทุกปี จนบูรณะ วัดบางแวกได้อย่างที่เป็นมาทุกวันนี้

ปูชนียวัตถุและถาวรวัตถุต่าง ๆ

๑. อุโบสถ

อุโบสถวัดบางแวกเป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย กว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๒ เมตร หลังคาลด ๓ ชั้น หน้าบันเป็นไม้สักแกะเป็นลายนารายณ์ทรงครุฑ ประดับกระจกลงลักปิดทองทั้ง ๒ ด้าน (ด้านหน้า และด้านหลัง) ซุ้มประตู ๔ ซุ้ม หน้าต่าง ๑๐ ซุ้ม ปิดกระจกลงลักปิดทองทั้งหมด หลังคามุงด้วยกระ

เบื้องเคลือบกำแพงแก้ว ๓ ด้าน (ด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออกและทิศใต้) สูง ๑๒.๕๐ เมตร ยาว ๑๑๒ เมตร ประตูกำแพงแก้วด้านหน้าอุโบสถสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคา ๓ มุข ประดับด้วยช้อฟ้าใบระกา หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบสี ภายในประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัยเนื้อโลหะลงลักปิดทอง (สร้าง พ.ศ. ๒๕๑๗) หน้าตักกว้าง ๖๙ นิ้ว ส่วนสูง ๑๘๗ นิ้ว พร้อมพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร ปางยืนประนมมือด้านหลังอุโบสถสร้างเป็นวิหารสลักสกัด ลักษณะแบบทรงไทยประยุกต์ชั้นเดียวคอนกรีตเสริมเหล็กกว้าง ๙ เมตร ยาว ๒๒.๕๐ เมตร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปต่าง ๆดังนี้

๑) พระนาคปรกศิลาแลง ปางสมาธิสมัยลพบุรี หน้าตักกว้าง ๓๑ นิ้ว ส่วนสูง ๔๔ นิ้ว

๒) พระปางสมาธิ ศิลาแลงปิดทอง สมัยอยุธยา หน้าตักกว้าง ๗๒ นิ้ว ส่วนสูง ๑๐๑ นิ้ว ได้ทำการซ่อมแซมส่วนที่แตกหัก จึงทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

๓) พระโลหะเนื้อสำริด ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๒๖ นิ้ว ส่วนสูง ๓๕ นิ้ว

๔) พระประธานปางชนะมารปูนปั้น สมัยอยุธยา หน้าตักกว้าง ๕๘ นิ้ว ส่วนสูง ๘๗ นิ้ว (เคยเป็นพระประธานในอุโบสถหลังเก่ามีการสร้างสมัยอยุธยาตอนปลาย)

๕) พระประธานปางมารวิชัย โลหะสำริดลงลักปิดทองสมัยรัตนโกสินทร์ พระเกศถอดได้ หน้าตักกว้าง ๒๑ นิ้ว ส่วนสูง ๔๓ นิ้ว (เคยเป็นพระประธานประจำศาลาการเปรียญ)

๖) พระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะสำริด ปิดทองปางมารวิชัยสมัยรัตนโกสินทร์ พระเกตุถอดได้หน้าตักกว้าง ๑๒๑ นิ้ว สูง ๔๓ นิ้ว

๒. วิหาร

วิหารหลวงพ่อเสือ เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย กว้าง ๑๐.๗๗ เมตร ยาว ๘.๘๖ เมตร หลังคาลด ๑ ชั้น หน้าบันเป็นลายเทพพนมทั้ง ๒ บัน ด้านหน้าและด้านหลังมีประตูเข้าออก ๑ บาน อีกบานต่อเนื่องกับทางเข้าศาลาการเปรียญ

วิหารนี้ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัยเนื้อโลหะสำริด (ปางเชียงแสนสิงห์ ๓) พระเกศถอดออกได้ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา หน้าตักกว้าง ๖๐ นิ้ว สูง ๘๕ นิ้ว มีพระโมคคัลลานะ และพระสารีบุตรทรงนั่งพับเพียบประนมมือหน้าตักกว้าง ๑๕ นิ้ว สูง ๕๐ นิ้ว กรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์ ได้เคยมาบูรณปฏิสังขรณ์เททองหลายครั้ง อีกมาถวายสักการะเป็นประจำ และทรงขนานนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า “พระพุทธรูปหลวงพ่อเสือ”

สันติธรรม ๓

๓. ศาลาการเปรียญ

ศาลาการเปรียญ เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทยกว้าง ๑๐.๗๗ เมตร ยาว ๑๗.๗๕ เมตร หลังคาลด ๒ ชั้น หน้าบันเป็นลายแกะสลักทั้งด้านหน้า

และด้านหลัง มีประตูเข้าออก ๔ บาน ฝามีบานหน้าต่าง ๓๒ บาน พื้นไม้สักทอง

ด้านบนมีรูปภาพจิตรกรรมฝาผนังทศชาติ เป็นฝีมือช่างสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ภายในมีบุษบกยกยาว ๑๒ เมตร ซึ่งกรมศิลปากรได้อนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติ

๔. กุฏิสงฆ์

กุฏิอเนกประสงค์ ๑ หลัง เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น คอนกรีตเสริมเหล็ก กว้าง ๑.๖ เมตร ยาว ๑๘ เมตร ๒ ชั้น (ด้านบนเป็นห้องพักสงฆ์ ด้านล่างเป็นที่สอนหนังสือ และที่ฉันภัตตาหาร อีกทั้งเป็นที่บำเพ็ญกุศลต่าง ๆ)

กุฏิสงฆ์ ๔ หลังเป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น คอนกรีตเสริมเหล็กกว้าง ๖.๕๐ เมตร ยาว ๙ เมตร

๕. ลำดับเจ้าอาวาส

นับตั้งแต่เริ่มสร้างวัดบางแวกประมาณกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

ความงาม

จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมประมาณกว่า ๒๐๐ ปี วัดบางแวกมีเจ้าอาวาสปกครองวัดประมาณ ๕ รูป ที่ปรากฏนามคือ

๑. **พระมหาหนู**

๒. **พระมหาระมัด** โชติปาโลเป็นชาวจังหวัดอ่างทองเกิดเมื่อ ๘ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๙

ท่านอุปสมบทอยู่วัดราชโอรสาราม ต่อมาท่านสอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค อีกเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำสำนักเรียน ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดบางแวก ย้ายมาจำพรรษาอยู่ที่วัดบางแวก ท่านเป็นพระธรรมกถึกเอกเทศนาโวหาร อีกทั้งเทศนามหาชาติอบรมประชาชน เป็นเจ้าคณะแขวงคูหาสวรรค์เขต ๒ จัดระเบียบการปกครองคณะภายในแขวงและวัดที่ปกครองอยู่ เป็นพระนักพัฒนาตัวอย่าง ได้สร้างวัด สร้างโรงเรียน มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๙ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๖

๓. **พระครูโสภณธีรธรรม** (เสนาะ ธมฺมรกฺขิโต) เป็นชาวจังหวัดอ่างทอง

๔. **พระธรรมศีลาจารย์** เป็นชาวจังหวัดกรุงเทพมาหนคร ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะเขตภาษีเจริญ

และได้มาเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดบางแวก ตั้งแต่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึง\พ.ศ. ๒๕๔๘

๕. **พระครูธีรธรรมานันท์** (ญาณกฤษฎิ์ ธมฺมานนฺโท น.ธ.เอก, พธ.ม.กิตติมศักดิ์) เป็นชาววัดบางแวก จังหวัดกรุงเทพมหานคร เจ้าอาวาสวัดบางแวก เจ้าคณะแขวงบางแวก พระอุปัชฌาย์ รับพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร เป็นพระวินยาธิการส่วนกลางคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร ปกครองวัดบางแวก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ถึงปัจจุบัน

คำคม คารมกลอน หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล

ศีล ๕

อันฆ่าสัตว์ตัดชีวิตจิตชั่วโหด   มันเป็นโทษโปรดคิดอย่าจิตเขว
มุ่งก่อกรรมทำบาปหยาบรวนเร   คนเสเพลไร้ศีลชอบปีนเกลียว
ลอบลักทรัพย์นับว่าชั่วตัวฉกาจ   มุ่งหมายมาตรแสนบัดสีไม่มีเสียว
คือฉกชิงวิ่งราวเป็นข่าวเกลียว   บ้างคนเดียวบ้างพวกพ้องจ้องคิดยล
อีกลูกเขาเมียใครข้าไม่นึก   ทำเหี้ยมฮึกบ้าตัณหาตาถลน
ชอบเป็นชายชีกอทรชน   เข้าตาจนไม่ตารางก็วางวาย
บ้างพูดปดชอบสบถและสบัด   คนอสัตย์เช่นนี้มีมากหลาย
เที่ยวโกหกพกลมให้งมงาย   ตีหน้าตายตามตื๊อดื้อพอดู
พบคนเหล้าเข้าฮาตกเย็นเฮ   พอค่ำเซดึกสร่างสว่างสู้

ราชการงานประจำทำไม่รู้ นี่หรือผู้รักชาติอนาถใจ
เราคนไทยในศาสนาพุทธ บริสุทธิ์หมดจดแสนสดใส
สะอาดพร้อมกายาวาจาใจ สังวรไว้ในศีลห้าอย่าทำลืม
งามสิ่งใดไหนเล่าเท่าศีลห้า ของควรค่าประดับกายทั้งชายหญิง
ใครมีศีลบริสุทธิ์ผุดผ่องจริง ดีกว่าสิ่งของอื่นดื่นอนันต์
เครื่องประดับสารพันนั้นไม่ช่วย ให้ควรสวยงามเลิสประเสริฐสรรพ์
ถ้ารักษาห้าสิ่งยิ่งสำคัญ เพียงลดหลั่นสามสองรองลงมา
อายคนอื่นทำไมให้อายบาป ไม่จ้วงจาบมุ่งมาดปรารถนา
ในที่ลับที่แจ้งแกล้งมารยา ทั้งวาจากายใจใฝ่แต่ดี
ชนะอะไรไม่ลำบากยากเท่าตน ต้องผจญเอาชัยไม่หน่ายหนี
ชนะใจไม่แพ้แน่ทุกที เมธามีคำเพรียกเรียกพระเอย

บทบัญญัติกับมนุษย์

ศีลข้อหนึ่งห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
ข้อสองจิตอย่าละโมบโลภของเขา
ข้อสามท่านให้เคลียแต่เมียเรา
ห้ามไปเอาหญิงอื่นมาชื่นชม
อันข้อสี่ห้ามกล่าวเรื่องราวเท็จ
รวมเบ็ดเสร็จกล่าวให้แยกแตกขื่นขม

ข้อที่ห้าเครื่องหมักดองของพาตรม
ห้ามไปดมดื่มเข้าจะเมามาย
ทั้งห้าข้อคือพุทธพจน์บทบัญญัติ
ห้ามฝูงสัตว์ก่อกรรมทำชั่วร้าย
เมื่อมีเกิดย่อมมีแก่แลต้องตาย
ให้ขวยขวายเร่งสร้างแต่ทางดี
แต่อนาถมนุษย์เราเมากิเลส
จึงก่อเหตุเข่นฆ่าน่าบัดสี
หลงอบายมุขเข้าคลุกคลี
เกมโลกีย์บ้าคลั่งทั้งเช้าเย็น
สังคมโลกจึงก้าวไปไม่ยั้งหยุด
ยิ่งพบจุดร่องรอยด่างพรางให้เห็น
เพราะเราทิ้งหลักธรรมสิ่งจำเป็น
ให้เกิดเว้นช่องว่างแยกห่างกัน
น่าสงสารบทบัญญัติถูกตัดขาด
เพราะอำนาจตัณหาพาเหหัน
แผ่นดินไทยชาวพุทธสุดจาบัลย์
เพราะแข่งกันสรรค์สร้างแต่ทางเลวฯ

คน

คนผิดไม่รู้ผิดก็ผิดคน

คนจนไม่รู้จนก็จนใหญ่

คนพาลไม่รู้พาลก็พาลไป

คนพาลไซร้รู้ตัวผิดเป็นบัณฑิตเทียวฯ

บวชเป็นพระไม่มีศีลก็สึก

บวช หลอกลวงถ่วงศาสนาให้ปราศศรี

เป็น สมีฝากกายภายในสงฆ์

พระ วินัยไม่ได้ใส่ใจดำรง

ไม่ เสริมส่งหลักธรรมคำสอนเลย

มี แต่คอยฉุดพุทโธวาท

ศีล กร่อนขาดหมดข้อพ่อทำเฉย

ก็ เพื่อผลตนหวังดังที่เคย

สึก เถอะเว้ยคนใจหินสิ้นยางอาย

พึ่งตน

เกิดเป็นคนพึ่งตน เราดีกว่า จะหมายหาคนอื่นใด มิได้ผล
เกิดเป็นกายหมายพึ่ง ซึ่งกายตน จะพึ่งคนอื่นได้ สักหนเพราะตนดี
ตนของตนเป็นที่พึ่ง ของตนแท้ อย่าหมายแลคนอื่น ไม่ชื่นฉ่ำ
เขาจะให้เราพึ่ง ก็ถึงช้ำ ผิวก็ช้ำเราถึงเศร้า เขาจึงแลฯ

พิจารณาตน

ผู้ใดชั่ว รู้ตัวแล้วกลับจิต ไม่ถือผิด งมโง่ โดยโมหัน
ควรจะชม ว่าสม เป็นคนธรรม์ รู้ผ่อนผัน กลับตน เป็นคนตรง

ตนแลเป็นที่พึ่งของตน

อันพึ่งท่านพึ่งได้แต่บางสิ่ง
เช่นพึ่งพิงผ่านเกล้าเจ้าอยู่หัว
หรือพึ่งแรงคนใช้จนควายวัว
ใช่จะพ้นพึ่งตัวไปเมื่อไร
ต้องทำดีจึงเกิดมีที่ให้พึ่ง
ไม่มีดีนิดหนึ่งพึ่งเขาไฉน
ทำดีไปพึ่งตัวของตัวไป
แล้วจะได้ที่พึ่งซึ่งถาวร
พึ่งผู้อื่นพึ่งได้แต่ภายนอก
ท่านเพียงแต่กล่าวบอกหรือพร่ำสอน
ต้องทำจริงเพียรจริงทุกสิ่งตอน
นี้จึงถอนตัวได้ไม่ตกจม
จะตกจมหรือว่าจะตกนรก
ตนต้องยกตนเองให้เหมาะสม
ตนไม่ยกให้เขายกนั้นพกลม
จะตกหล่มตายเปล่าไม่เข้าการฯ

ตายเหมือนเป็น เหม็นเหมือนหอม

ทาสความชั่ว แม้ยังเป็น ก็เช่นศพ
คนหลีกหลบ แม้เขานั้น เน่าเหม็นมาก
ทาสความดี ถึงจะตาย ก็คล้ายเป็น
โลกยังเห็น พิสุทธิ์ เหมือนพุทธาฯ

คนดี ดีที่ใจ

คนจะสูง สูงน้ำใจ ใช่สูงยศ
คนจะคด คดที่ใจ ใช่อดสู
คนจะดี ดีที่จิต ลองคิดดู
ทุกคนรู้ ว่าสูงส่ง จงเมตตา
ยามจะกิน กินให้ดี มีคนรัก
ยามจะทัก ทายเขา ให้เข้าท่า
ยามจะพูด พูดให้ดี ศรีวาจา
ยามจะกล้า ให้สมควร ล้วนดีเอยฯ

ค่าของคน

ค่าของคน	อยู่ที่ไหน	ใครรู้บ้าง
ทุกสิ่งอย่าง	ทำกัน	ฉันสงสัย
แยกชั่วดี	มีจน	ปนกันไป
แล้วสิ่งใด	เหล่าหนา	ค่าของคน
บางคนคิด	ทำตน	เหนือชนชั้น
แบ่งแยกกัน	กั้นทาง	ให้ห่างหนี
เห็นตนรวย	สวยกว่า	วิชามี
ทั้งกดขี่	ข่มฆ่า	ก็ว่า...คนฯ

มีเป็นคน จนเป็นหมา

เมื่อมากมี	มากมาย	มิตรหมายมอง
เมื่อมัวหมอง	มิตรมอง	เหมือนหมูหมา
เมื่อไม่มี	หมดมิตร	มุ่งมองมา
เมื่อมอดม้วย	มรณา	แม้หมูหมา ไม่มามองฯ

ความจน

อันความจน ทนไม่ไหว ใครไม่ชอบ
ตามระบอบ แบบอย่าง ต่างสมัย
คนจนไม่ มีดี วิถีใด
เดินทางไหน คนดูหมิ่น ถูกนินทา
จะหากิน อย่างไร ไม่สะดวก
ไม่มีพวก พ้องแท้ จะแลหา
อยู่กับใคร อัดอั้น ตันปัญญา
ลูกเขาด่า เย้ยหยัน ทุกวันไปฯ

มองค่าคน

คนมองคนเป็นคนคนมีค่า
คนมองหาความผิดคนคิดร้าย
คนมองคนมิใช่คนคนนั้นควาย
คนมองหมายดูหมิ่นสิ้นค่าคน
คนจะสวยสวยน้ำใจใช่ใบหน้า
คนจะงามงามจรรยาใช่ตาหวาน
คนจะแก่แก่ความรู้ใช่อยู่นาน
คนจะรวยรวยสุนทานใช่บ้านโตฯ

ค่าของคน

คนจะสูงสูงน้ำใจใช่ยศสูง
คนจะคดคดที่ใจใช่อดสู
คนจะดีดีที่จิตลองคิดดู
ทุกคนรู้ว่าสูงส่งจงเมตตา

ดีของคน

อันคนดีมิใช่ดีด้วยที่ทรัพย์
มิใช่นับโคตรเหง้าเผ่าพงศา
คนดีนี้ดีด้วยการงานนานา
อีกวิชาศีลธรรมทำให้ดีฯ

ประเภทของคน

คนดี	ชอบแก้ไข
คนจัญไร	ชอบแก้ตัว
คนชั่ว	ชอบทำลาย
คนมักง่าย	ชอบทิ้ง
คนจริง	ชอบทำ
คนระยำ	ชอบติ

คนดีมีน้อย

เพชรอย่างดีมีค่านั้นหายาก
ที่เห็นหลากล้วนพลอยอันน้อยค่า
เพชรแวววามงามหรูชูราคา
มีเงินตราต้องใจได้ดังจินต์
แต่คนดีมีน้อยไม่ค่อยเห็น
คนเลวเร้นร่างปลอมน้อมถวิล
มีเงินตราค่าหนักสักแผ่นดิน
ก็อาจสิ้นปัญญาซื้อมาครองฯ

คนขาดธรรม

ที่สุดของคนเราก็เท่านั้น
มัวยึดมั่นถือมั่นกันอยู่ได้
รู้ทั้งรู้อยู่แก่ตนทุกคนไป
แต่ทำไมใจเชือนไม่เตือนตน
หลงมัวเมาเขลาเหม่อเผลอสติ
ไม่ดำริตริตรองจึงหมองหม่น
น้ำตารินไหลหลั่งคลั่งกมล
นี่แหละคนขาดธรรมจึงซ้ำทรวงฯ

คนหน้าเนื้อใจเสือ

คนหน้าเนื้อใจเสือเหลือจะคบ
ต่อหน้าพบพูดดีไร้ที่ท่า
แต่ลับหลังเราบ่นก่นนินทา
เหลือระอานี่กระไรคนใจทราม
ถ้าหากจริงจังไซร้ไม่คิดโกรธ
นี่ชั่วโฉดจ้วงจาบทำหยาบหยาม
ปั้นเรื่องใส่ไคล้เราเอาทุกยาม
สมญานามลอบกัดชัดแจ้งจริงฯ

คนหลายแบบ

คนปากร้ายใจดีมีมากเหลือ
คนหน้าเนื้อใจพยัคฆ์มักมีหลาย
คนไพร่ไพร่ใจทรามแต่งามกาย
มีมากมายควรเรียนรู้อย่าดูเพลิน
คนปากหวานงามลิ้นนั้นกินลึก
อย่าเพียงนึกหวนเหลือแล้วเชื่อเขา
แม้ทำการงานพินิจอย่าคิดเดา
ให้รู้เท่าทันคนเกิดผลดี

เป็นคนอย่าริษยา

อันความคิดริษยาปาทิ้งบ้าง
แล้วหมั่นสร้างหัวใจให้งามสม
ใครได้ดีดีด้วยช่วยชื่นชม
อย่าทับถมใส่ร้ายควรอายใจ
โยนความชังขังไว้ให้มิดชิด
และทำจิตปรากฏแสนสดใส
คุณธรรมล้ำค่าอย่าละไป
จึงจะได้สมค่าว่าเป็นคนฯ

ชีวิตคนเรา

เห็นหน้าอยู่เมื่อเช้า สายตาย
สายอยู่สุขสบาย บ่ายม้วย
บ่ายชื่นรื่นรวยราย เย็นดับ ชีพแฮ
เย็นเล่นกับลูกด้วย ค่ำม้วยอาสัญฯ

วาสนาคน

เมื่อมีบุญเขาก็วิ่งมาเป็นข้า
พึ่งอำนาจวาสนาให้ใช้สอย
เป็นสาวกยกยอสอพลอพลอย
คราวบุญด้อยเขาก็หลบไม่พบพาน
เมื่อมียศเขาก็รับนับว่าญาติ
มีอำนาจยกเป็นนายให้ใช้สอย
คราวสิ้นยศหมดอำนาจญาติมิตรลอย
เหมือนบุญคอยช่วยชูผู้เดียวเอยฯ

ยอดยาก

จะเรียนรำ ทำอะไรไม่ลำบาก ยอดยากอยู่อย่างเดียว “เกี้ยวผู้หญิง”

ปาก-ใจ

ปากพูดพล่อย	ถอยด่า	พาคนเกลียด
ปากส่อเสียด	แส่นินทา	น่าบัดสี
ปากคุยโว	โฉ่ฉาว	คาวราคี
ปากพูดดี	เด่นงาม	นามมงคล
ใจบิดเพล	เฉปาก	ยากจะคบ
ใจบัดซบ	อำมหิต	คิดสับสน
ใจอิจฉา	พาคล้ำ	ช้ำกมล
ใจกุศล	กอปรกรรมดี	ศรีสุขเอยฯ

ได้ดีไม่เป็นทุกข์

ยามจะได้ ได้ให้ดี ไม่เป็นทุกข์
ยามจะเป็น เป็นให้สุข ถูกวิถี
ยามจะตาย ตายให้เป็น เห็นสุดดี
ถ้าอย่างนี้ ไม่เป็นทุกข์ ทุกเมื่อเอยฯ

ปากเป็นเอก

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท โบราณถือ
ว่าหนังสือ เป็นตรี ท่านชี้สอน
สำคัญปาก มากคุณ คำสุนทร
อาจดับร้อน ด้วยลมปาก ที่คมคาย
ที่พูดเพราะ เดาะดิ้น เป็นศิลปะ
คมวาทะ หวานหู มิรู้หาย
ที่พูดมาก ปากเปราะ คมเราะราย
ให้เบื่อหน่าย ชิงชัง ในสังคม
เหมือนเครื่องหมาย ร้ายดี อยู่ที่ปาก
จะตกยาก สุขชื่น หรือขื่นขม
ปากโบราณ ที่ชี้ ว่ามีลม
ปากใครคน ก็คน เขาสนใจฯ

ทำดีกว่าพูด

อยากถูกหวยรวยสตางค์ยังไม่ซื้อ
อยากได้ชื่อนักประพันธ์ผลัดวันเขียน
อยากปริญญามาต่อท้ายยังไม่เรียน
จวบผมเปลี่ยนเป็นสีขาวเจ้าเหมือนเดิม

ปากเป็นเอก

ปากเป็นเอกว่าสิ่งสรรพ์บรรพะสอน
เร่งสังวรจำไว้เสียให้แม่น
ปากไม่ดีย่อมเป็นที่ดูหมิ่นแคลน
จะแร้นแค้นตกยากเพราะปากพา
ถ้าปากดีก็เป็นศรีแก่ตนเอง
คนจะเกรงนับถือลือทั่วหน้า
กิจสำเร็จเสร็จได้ใช้วาจา
ท่านจึงว่าปากเป็นเอกเฉกนี้เอยฯ

นินทากาเล

เกิดเป็นคนต้องทนให้เขาด่า
ทำดีทำบ้าถูกด่าหมด
ทำซื่อซื่อเขาก็หาว่าไม่คด
ทำเลี้ยวลดเขาก็หาว่าไม่ตรง

ไม่กลัวความทุกข์

ฝนโชยแผ่นดินชื้น มวลพฤกษ์ฟื้น จากอับเฉา
เฉกเช่น มนุษย์เรา ผ่านพ้นทุกข์ ก็สุขสันต์
พายุ ชะตาร้าย แรงเท่าไหน อย่ากลัวมัน
ข่มใจ ไม่เสียขวัญ ทุกข์ร้อยพัน ต้องแพ้เรา

อย่าดูถูก

ตัวพญา นาคี นั้นมีฤทธิ์
แม้นมากพิษ ไม่พ่น คำรนแผลง
ตัวน้อยนิด คิดเด่น เช่นแมลง
ป่องกำแหง ชูหาง อ้างฤทธี
เฉกคนฉ่อย น้อยยศ ปรากฏเห็น
มักอวดเด่น วางมาตร ราชสีห์
แบบอึ่งอ่าง อ้างเก่ง เบ่งจน
ชีวิตก็มี อันแตก ลงแหลกลาญ
แหลมฉลาด ปราชญ์ผู้ รู้จักข่ม
มักซ่อนคม เก็บงำ ไม่พร่ำขาน
ที่รู้น้อย พร่องคำ จนรำคาญ
เสาะสันดาน โง่งม อวดคมคายฯ

คติธรรม

คนหูไวตาไวย่อมได้เปรียบ
โบราณเทียบหูพญากับตาแร้ง
ถ้าทำเป็นหูตะกร้าตากระแกรง
เป็นเสียแรง เรียนเสียรู้คนหูเบา

ความงาม

สัตว์เลี้ยงจะงามเพราะใหญ่ยง งามรูปซูบทรงฤๅษี
จันทร์จะงามเมื่อยามราตรี ลูกที่ดีงามหน้าบิดาตนฯ

คนงาม

คนจะงามงามน้ำใจใช่ใบหน้า
คนจะสวยสวยจรรยาใช่ตาหวาน
คนจะแก่แก่ความรู้ใช้อยู่นาน
คนจะรวยรวยบุญทานใช้บ้านโตฯ

ชายจะสวยเพราะวิชา

อันชายสวย ก็ตรงว่า วิชาเชี่ยว
ฉลาดเฉลียว รู้ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
เช่นนี้เรา นับถือแท้ แต่โบราณ
เป็นหลักฐาน ถูกต้อง เชิญตรองดูฯ

ค่าของสตรี

อันสตรีมีค่าเมื่อคราสาว จนหวงราวดวงมณีที่สูงค่า
หากแก้วร้าวเป็นรอยด้อยราคา ถึงจะมาขายคนไม่สนใจ
เปรียบหญิงใดไม่รักในศักดิ์ศรี ควงคนนี้คนนั้นไม่หวั่นไหว
เธอชิงสุกก่อนห่ามเป็นงามไป เขาจึงให้สมญาว่า “เทพี”ฯ

ผิวสาวดี ไม่ดี

ผิวฟักแฟงแตงกวาถ้ายังสด
นวลย่อมงดงามเหมือนดังเดือนฉาย
ราคาสูงส่งราคาค่ามากมาย
ไม่เร่ขายหลายแหล่งก็แพงเอง
หากแดดลมบ่มให้แก่แต่ยังอ่อน
เพราะเจ้าหล่อนก็นิยมถูกข่มเหง
ก็ช้ำนอกชอกในไปตามเพลง
แม้นใส่เข่งเร่ขายก็ไม่แพง
เปรียบผิวสาวคราวอ่อนหากร้อนนัก
ผิวหน้าจักสิ้นนวลชวนแสยง
ค่ำก็ต่ำช้ำหนักกว่าฟักแฟง
แม้ผัดแป้งก็ไม่คืนกลืนไม่ลงฯ

เรื่องเวลา

วันเวลานาทีมีค่ายิ่ง หากปล่อยทิ้งไปเปล่าก็เขลาอยู่
ไม่เดินทางอย่างที่คนมีครู ก็เหมือนผู้เมินค่าคำว่าคน
ชีพยังอยู่คู่ฟ้าอย่าให้เปล่า ชีพของเรามีค่าสถาผล
ชีพสู่ทุกข์ปลุกปล้ำไป่จำนน จึงจะพ้นทุกข์ที่อยากหนีไป

นุ่งน้อยห่มน้อย

สวมอาภรณ์ร้อนนักมักมีโทษ
อย่าพึงโกรธฟังก่อนใช้สอนหญิง
นุ่งน้อยอวดทรวดทรงว่าองค์จริง
ทุกทุกสิ่งมันบาดตาคนบ้ากาม
ยิ่งข่าวคราวฉาวฉ่าฆ่าข่มขืน
ยามค่ำคืนกลัวไหมใคร่อยากถาม
อย่าเดินเดี่ยวเที่ยวโชว์โก๋จะตาม
จะถูกหามไปพร่ำฆ่าขืนใจฯ

ราคาหญิง

เกิดเป็นหญิงยากยิ่งนะมิ่งมิตร
ควรจะคิดปกปักรักศักดิ์ศรี
อย่าเที่ยวเตร่เฮฮายามราตรี
แม้เสียทีที่จะช้ำระกำใจ
คุณสมบัติจะวัดค่าราคาหญิง
ว่าเป็นยิ่งขวัญเรือนเหมือนคำไข
จะเทิดเธอเลอยิ่งกว่าสิ่งใด
หากเธอใฝ่ในหน้าที่แม่ศรีเรือนฯ

ความชั่วยั่วเย้า

เมื่อสยาม ยามราตรี มีสิ่งยั่ว
หมดทั้งทั่ว ถิ่นกรุง แสนยุ่งเหยิง
พวกวัยรุ่น มุ่นตัณหา ขวัญกระเจิง
หลงระเริง สิ่งยั่ว กลัวมายา
ในกรุงนี้ มีครบ อาบอบนวดมาก
ประกวด แฟชั่น สิ่งหรรษา
หวั่นศีลธรรม ดำพร้อย กร่อยขึ้นรา
เพราะประชา ชนเหลิง ร่านเพลิงกาม

หมกมุ่นต่อกามคุณ

รูปร่างเจ้า เยาว์วัย ไว้เปียถัก
หน้าอกปัก อักษร ครอบกระเป๋า
ริควงคู่ ผู้ชาย ร้ายมิเบา
ทำหยอกเย้า ต่อหน้า ประชาชน
ฟันยังไม่ ไร้สิ้น กลิ่นน้ำนม
แก่แดดแท้ ทั้งมิกลัว มารหัวขน
เกิดตั้งท้อง มองมัว ผัวหายตน
ต้องอายคน ทั่วหน้า หมดค่าเอยฯ

เป็นนักเรียน

เป็นนักเรียน เพียรแสวง แสงสว่าง
เพื่อส่องทาง ข้างหน้า พาสุขศรี
ถึงขยัน หมั่นเพียร การเรียนดี
ก็จะมี คนช่วย เอื้ออวยพร
เรียนเถอะเพื่อน เตือนจิต โปรดคิดอ่าน
วิชาการ ที่คุณครู ท่านสู้สอน
ฟังแล้วคิด ติดถาม ตามคำกลอน
อ่านยามนอน ยิ่งฉลาด เยี่ยงปราชญ์เอย

ศิษย์กับครู

ศิษย์จะดีเพราะมีครูช่วยชูเชิด
ครูจะเลิศเพราะคุณธรรมมานำนบ
ครูรักศิษย์ศิษย์เทิดครูคู่กันไป
เป็นหลักใจในชีวิตศิษย์กับครู

อย่าเป็นนักเรียนเกเร

เป็นนักเรียนเพียรตีกันดีหรือ งานหนังสือสิควรด่วนขวนขวาย
เรื่องดื่มเหล้าเมายาเรื่องท้าทาย เป็นเรื่องภัยเลวระยำอย่าทำเลย
คุณบิดามารดามีค่ายิ่ง ถือเป็นสิ่งสูงศักดิ์นักเรียนเอ๋ย
คำสอนครูผู้ทรงคุณอันคุ้นเคย อย่าเฉยเมยมองข้ามจำใส่ใจฯ

ใคร่ครวญ

คนตายเขาเรียกว่าผี คนดีก็ไม่ใช่คนเน่า
คนจนก็คือคนไม่มี เศรษฐีเขาก็ดีกว่าเรา
คนชั่วก็ไม่ใช่คนดี เป็นชีก็ต้องห่มขาว
หนุ่มสาวก็ไม่ใช่คนแก่ ผัวแม่ก็ต้องเป็นพ่อเรา

เป็นพ่อก็ต้องเป็นผัวแม่ ยอมแพ้ก็ไม่ต้องสู้เขา
ขาดคู่ก็ต้องอยู่คนเดียว อยากเปรี้ยวก็ต้องกินมะนาว
อยากฝันก็ต้องหมั่นแทงหวย ไม่รวยก็ต้องจนอย่างเก่า
เจ้ามือก็หมั่นถูกจับ จ่ายทรัพย์ก็ต้องหมดเงินเรา
อยากจับแล้วก็อย่าไปปล่อย อยากฝอยก็ต้องเป็นนักข่าว
นักร้องต้องอัดแผ่นเสียง ไม่ดังเปรี้ยงก็ดังเบา ๆ
ขี้เกียจก็ไม่ต้องขยัน ทุกวันเราต้องกินข้าว
เข้าบาร์เราก็ต้องดื่มเบียร์ มีเมียอย่าให้เป็นแม่เราฯ

อย่าหลงในรูป

ถึงมีลูกแล้วยังแจ๋วนัก
ผิวผ่องพักตร์ชวนชมสมสมร
ดูบาดตาบาดใจให้อาวรณ์
ทรวงสะท้อนนอนคิดจิตพะวงฯ

ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ

คนใด ไร้โรคา มาเบียดเบียน
จะร่ำเรียน เขียนอ่าน ด้านศึกษา
ย่อมสำเร็จ เสร็จสิ้น ดังจินดา
เพราะไร้ ภาวะเรื่อง เครื่องกังวล (ร้อนรน)
เกิดสมาธิ แน่วแน่ มิแปรเปลี่ยน
อีกความเพียร หนุนใจ ให้มีผล
ทั้งสิ้นศักดิ์ มิใช่เขา เงาตามตน
เหมือนได้ลาภ เหลือล้น พ้นโรคเอยฯ

ผลของกรรม

ถึงมีลูกแล้วยังแจ๋วนัก
ผิวผ่องพักตร์ชวนชมสมสมร
ดูบาดตาบาดใจให้อาวรณ์
ทรวงสะท้อนนอนคิดจิตพะวงฯ

เป็นให้ถูกเวลา

ยามจะกินกินให้ดีมีคนรัก
ยามจะพักกายเขาให้เข้าท่า
ยามจะพูดพูดให้ดีศรีวาจา
ยามจะกล้าให้สมควรล้วนดีเอยฯ

ความผันแปร

ใดใดในโลกนี้ไม่มีแน่
ย่อมปรวนแปรเปลี่ยนไปไม่คงที่
โลกหมุนเวียนเปลี่ยนผันวันเดือนปี
ทุกอย่างมีเห็นได้ไม่จีรัง

อันเวียนว่ายตายดับอยู่กับโลก
มีทุกข์โศกสุขสมอารมณ์หวัง
มีลาภยศสรรเสริญเกินประดัง
มีพลาดพลั้งเสื่อมทรามไปตามกาล

วันนี้จนข้นแค้นแสนจะทุกข์
พรุ่งนี้สุขทรัพย์มามหาศาล
วันนี้ระรื่นหน้าชื่นบาน
พรุ่งนี้ซานหลบลี้ตามหนีภัย

ตนของตนทำตนให้เป็นคน
ฟังเหตุผลข้อคิดวินิจฉัย

อย่าเอาแต่อารมณ์จงข่มใจ
ฝืนเอาไว้ด้วยสัจจะปฏิภาณ
อนิจจาวัฏฏะสังขารา
ถึงเวลาต้องแตกดับอวสาน
สิ่งที่อยู่ดูเด่นเป็นผลงาน
สรรเสริญท่านหรือนินทาเป็นตราชู

ความตายเป็นธรรมดา

อันชีวิตคิดตรองมองให้ซึ้ง
จะเข้าถึงความจริงทุกสิ่งสรรพ์
จะเกิดแก่เจ็บตายไม่ต่างกัน
เพราะสิ่งนั้นนั่นหรือคือความจริง
หมั่นสร้างกรรมทำดีหนุนชีวิต
ดีจะติดตามไปสมใจยิ่ง
สิ่งชั่วช้าอย่าได้ใฝ่ประวิง
มันจะสิงซุกซ่อนบ่อนทำลาย
อันชีวิตคิดตรองมองดูเถิด
ใครจะเลิศเลอฟ้าชั่วฟ้าสลาย
คนทุกคนพ้นไหมในความตาย
ทั้งหญิงชายลองคิดพินิจดูฯ

เทวทูต ๕

ห้าทูตทิพย์มากระซิบอยู่ข้างหู
ไม่เอารู้เรื่องราวที่กล่าวสอน
ต้องเกิดใหม่อยู่ในการอันเศร้าปอน
เกิดมาก่อนเศร้ามาก่อนร้อนเรื่อยไป

ทูตทั้งห้าเปลี่ยนหน้ามาตักเตือน
เขาตักเตือนอืดอาดประมาทอยู่
ยินกับหูรู้กับใจทำไม่รู้
ต้องเกิดอยู่โศกใหญ่ในกายเลว

ทูตทั้งห้าเปลี่ยนหน้ามาส่งข่าว
แต่เราเปล่าทำไม่รู้ดูแล้วเฉย
แนะให้ทำนำให้เห็นทำเฉยเมย
เกิดยังเก่าเศร้าตามเคยเลยไปนาน

เทวทูตพูดให้ทราบด้วยภาพได้
ทั้งเกิดแก่เจ็บตายและนักโทษ
แต่เราหาเอาใจใส่ใฝ่ประโยชน์
ต้องเกิดกรรมคลำโทษโฉดไปนาน

เด็กหูแซแก่หูชาชักตาเชือน
ทูตทั้งห้าตักเตือนหาฟังไม่
บอกด้วยภาพทราบก็นิ่งไม่ติงกาย
ต้องครองซากลำบากกายไปนมนาน

ที่สุดของคนเรา

ที่สุดของคนเราก็เท่านั้น
มัวยึดมั่นถือมั่นกันอยู่ได้
รู้ทั้งรู้แก่ตนทุกคนไป
แต่ทำไมใจเงียบไม่เตือนตน
หลงมัวเมาเขลาเหม่อเผลอสติ
ไม่ดำริตริตรองจึงหมองหม่น
น้ำตาใจไหลหลั่งคลั่งกมล
นี่แหละคนขาดธรมจึงช้ำทรวงฯ

ธรรมดา

วันนี้ร่ำรวย พรุ่งนี้กลับซวย สุดแสนเสียดาย
วันนี้เราเกิด พรุ่งนี้อาจตาย ทารุณโหดร้าย
โลกนี้อนิจจัง วันนี้เริงรื่น พรุ่งนี้ขมขื่น
กลับหน้าเป็นหลัง วันนี้เราชอบ พรุ่งนี้เราชัง
โลกไม่จีรัง นั่นคือ ธรรมดา

หัวหน้า

เป็นหัวหน้าอย่าใช้คำขึ้นน้ำเสียง
แอบลำเอียงลูกน้องสองฝักฝ่าย
เลือกที่รักมักที่ชังเป็นบางราย
ล้วนผลร้ายความเคารพพลอยหลบเลือน

หัวหน้าดีมีเหตุผลทุกคนชอบ
ได้รักตอบผลักดันพาขั้นเลื่อน
หัวหน้าเลวเหลวไหลใครจะเตือน
ดูดูเหมือนไม้หลักปักอาจม

งานไม่เดินเงินไม่ดีมีแต่เสีย
หลงคนเลียไม่ช้าพาขื่นขม
หนึ่งคนติสิควรตรองกรองคารม
ร้อยคนชมอาจไม่เท่าเขาหวังดี

โสตถิธรรม

อยากอยู่ดีกินดีมีสวัสดิ์
ต้องปฏิบัติโสตถิธรรมอันล้ำค่า
เป็นโอวาทจอมปราชญ์ศาสดา
หนึ่งปัญญาสองเพียรสามสังวร
สี่เสียสละสิ่งทั้งปวงไม่ห่วงหา
สวัสดีจะมีมาดังคำสอน
ประพฤติได้สุขสันต์นิรันดร
นี่คือพรอันประเสริฐล้ำเลิศเอยฯ

บวชดี

ประเพณีดีงามสยามรัฐ
การเข้าวัดบวชเรียนเพียรศึกษา
สร้างคุณงามตามธรรมพระสัมมา
ควรแล้วหนาสาธุชนชายสนใจ
ละความโลภโกรธหลงปลงกิเลส
ด้วยพึ่งเพศพรหมจรรย์อันสดใส
เป็นพระสงฆ์ทรงศักดิ์รักวินัย
ทำจิตให้เหินห่างทางบาปกรรม
มิเสียทีที่เกิดมาเทิดชาติ
กษัตริย์ศาสน์ด้วยใจมิใฝ่ต่ำ
รู้เทิดค่าคนดีมีศีลธรรม
อยู่ที่นำตนให้พ้นคนใจพาลฯ

ความกตัญญู

กตัญญูกตเวทีแสนดีเลิศ
เป็นเครื่องเชิดชูสง่าเพิ่มราศี
เป็นรากแก้วขวัญตนของคนดี
เป็นสักขีชี้ให้เห็นว่าเป็นคนฯ

บวชเพื่อหวังอะไร

ไม่ศึกษาให้เข้าใจเรื่องไตรลักษณ์
ไม่รู้จักธรรมวินัยไตรสิกขา
ไม่ปฏิบัติตามธรรมพระสัมมา
บวชนับถือศาสนาหาอะไร

บรรพชิตผู้ปราศจากสัจจะ
ขาดทมะข่มจิตผิดวิสัย
ปฏิบัติขาดพระธรรมวินัย
ไม่ควรใช้กาสาว์ผ้าห่มครอง

เพราะก่อกรรมทำลายเลวร้ายสิ้น
ประมาทหมิ่นทำวินัยให้หม่นหมอง
ใช้อำนาจผิดธรรมอวดลำพอง
ไม่ถูกต้องตามธรรมะพระสัมมา

แสวงบุญประมาทจนขาดศีล
ก็เหมือนหมิ่นพุทธะ-ศาสนา
จะทำที่ถูกปลูกศรัทธา
ใช้ปัญญาสำรวจตรวจสอบดู

บวชเฝ้าทรัพย์รับประทานข้าว
ชาวบ้านให้
ค้ากำไรไม่ลงทุนบุญจมหู
ศาสนาคืออะไรก็ไม่รู้
คิดอดสูบ้างไหมหรือไม่เคย

ศาสนาอยู่ที่ไหนอะไรหนอ
ใครจะพอลิขิตนิมิตหมาย
ผู้ใหญ่รู้อย่าตำหนิอธิบาย
ให้ผู้น้อยพลอยคลายหายลำเค็ญ

ถึงจะบวชเป็นเปรียญไม่เพียรละ
ลดมานะทิฏฐิตริให้เห็น
โทษของกามคุณห้าแล้วอย่าเป็น
พระเจ้าเหม็นหมองหม่นมีมลทิน

บุญซื้อไม่ได้

การทำบุญใช่ขนทุนซื้อบุญได้
บุญมิใช่ซื้อหาเป็นค่าของ
การทำใจใสสะอาดปราศละออง
เป็นครรลองของบุญทุนไม่เปลือง

การบวชพระ

บวชเป็นพระสละองค์เป็นสงฆ์เจ้า
ทุกค่ำเช้าปฏิบัติกัมมัฏฐาน
แผ่กุศลผลบุญคุณธรรมทาน
พรหมวิหารยึดอยู่คู่กับใจ

สละแล้วซึ่งเหตุกิเลสหนา
ดังวาจาพุทธะตรัสไฉน

อย่าประมาทเร่งก่อกรรมทำดีไป
ทุกสิ่งไซร้ผันแปรแม้ความตาย
เพราะฉะนั้นหมั่นทำกรรมดีเถิด
ทางประเสริฐมรรคแปดนั้นจงมั่นหมาย
ยึดเป็นหลักชีพวงศ์ดำรงกาย
อันอบายสิ่งชั่วอย่ากลัวมัน
เมื่อแก่เฒ่าวันตายไม่หมายรู้
ควรตรึกดูให้รู้แจ้งแห่งธาตุขันธ์
แล้วหันหน้าเข้าวัดปฏิบัติธรรม์
บวชเท่านั้นแทนคุณแม่และพ่อเอย

อบายมุข

ผีกัญชายาเหล้าอย่าเข้าใกล้
จะพาให้ย่อยยับเสื่อมทรัพย์ศรี
คบคนชั่วหัวไม้ล้วนไม่ดี
พระท่านชี้เสื่อมตลอด ทรัพย์วอดวายฯ

โทษของอบายมุข

อบายมุขทุกอย่างล้วนทางชั่ว
ใครเมามัวหลงใหลไม่เกรงขาม
ชีพต้องหมองหม่นคนประณาม
ไม่มีความสุขสันต์ที่มั่นคง

แต่พระธรรมล้ำเลิศประเสริฐยิ่ง
นำแต่สิ่งสุขสู่ผู้ประสงค์
ใครทำดีมีธรรมหนุนดำรง
จะซื่อตรงสุขสันต์อันแท้จริงฯ

อบายมุข ๔

นักเลงหญิงเจ้าชู้เวียนสู่หา
ดื่มสุราคือเหล้าเมาเพ้อฝัน
หลงละเมออิ่มเอมแถมพนัน
คือหนึ่งนั้นมิตรชั่วตัวกาลี

อบายมุข ๖

ดื่มน้ำเมาเที่ยวกลางคืนตื่นการเล่น
มิได้เว้นการพนันใฝ่ฝันหา
คบมิตรชั่วกลัวเกียจคร้านการนานา
เป็นทางพาวิบัติดลคือจนเงิน

สุราผสมด้วยเลือดต่าง ๆ คือ

๑. ค้างคาว = ทำให้ง่วง

๒. งู = ชอบเลื้อยคลาน

๓. แมงป่อง = ทำให้มีอาการชอบชูแต่หางตัวเอง อ้าอวดอ้างฤทธิ์

๔. ลิง = ชอบปีนป่ายไม่อยู่นิ่งเย้าแหย่ผู้อื่นไม่หยุด

๕. ควาย = มักดื้อด้านทนทานต่อการสับโขกไร้ยางอาย

๖. สุนัข = ผู้มึนเมาเกินขนาดมักชอบเห่าหอน

๗. สุนัขจิ้งจอก = ผู้หลงใหลในรสสุราขนาดหนักถึงได้โอ้อวดตนเองต่อสาธารณชน มักไม่ซื่อตรง ทรยศคดโกง

เมา

เมาลาภยิ่งโลภละโมบมาก
เมากามราคะยิ่งร้อนบ่ห่อนหาย
เมายศลืมกฎหมดยางอาย
เมากายลืมแก่แก้ไม่ทัน
ดาวมฤตยูอยู่ธาตุลมผสมศุกร์
เกิดสนุกตัณหาน่าขบขัน
มีดาวเกตุเล็งด้วยช่วยชูชัน
เมาสี่นั้นทำแย่แผ่เป็นลม

โทษของสุรา

อันสุรา ถ้าใคร ไม่ดื่มกิน
เป็นอาจิณ ไม่เว้น จะเห็นผล
จะเมามาย ขายหน้า ประชาชน
จะเสียคน เสียมิตร เสียกิจการ

จะก่อเรื่อง เคืองทะเลาะ ไม่เพราะหู
มีศัตรู คอยจ้อง มาจองผลาญ
จะเสียทรัพย์ เกิดโรค เศร้าโศกนาน
ทนทรมาน ซบเซา เฝ้าละเมอ

อันสุรา พาใจ ให้ประมาท
ทำให้พลาด พูดก็ผิด คิดก็เผลอ
ขาดสติ วิจารณ์ ประหารเกลอ
และพลั้งเผลอ ผิดพลาด ศีลขาดเอยฯ

โทษของสุรา

โทษสุราสาธกหกสถาน
หนึ่งทรัพย์สารเสื่อมถอยค่อยหดหาย
สองก่อเรื่องเคืองขุ่นกันวุ่นวาย
สามโรคร้ายคอยที่เข้ากรีฑา
สี่สัมมาสาธุชนบ่นติฉิน
ห้าหมดสิ้นยางอายคล้ายหน้าหนา

หกถูกกร่อนทอนกำลังทั้งปัญญา
เสพกันเป็นอาจิณพิษเรื้อรัง
โทษสุราสาธกทั้งหกบท
พระสุคตตรัสห้ามเป็นความหลัง
เรื่องความชั่วยั่วใจให้ระวัง
ปากพลาดพลั้งตกอบายตายทั้งเป็น

แขวนพระ

แขวนพระไว้ให้ย้ำเตือนสำนึก
ใจรำลึกคุณพระขณะแขวน
มิมีจิตคิดหลู่และดูแคลน
เทิดไว้แสนสูงค่าชีวาตน
ได้บูชาอาราธน์มิขาดเว้น
จึงอยู่เย็นสุขใจเพราะได้ผล
ด้วยประพฤติยึดธรรมนำชีพชนม์
เป็นมงคลเสริมศรีแก่ชีวัน
แขวนพระใช่ใจนักเลงอวดเก่งกล้า
คอยปล้นฆ่าหฤโหดโทษมหันต์
อย่าอวดตู่อยู่ยงคงกะพัน
เพราะพระนั้นมิเข้าข้างคนห่างธรรมฯ

มารนอกมารใน

มารนอกแม้จะเก่งไม่น่ากลัว
ถ้าไม่ทำความชั่วพอสู้ได้
สิ่งน่ากลัวนั้นหรือคือมารใน
มันทำให้ตกต่ำทุกค่ำคืน

เจ้าความโลภหลงโกรธคือมารร้าย
ถ้าเอาชนะมันได้จะสดชื่น
ไม่มีทุกข์สุขใจทุกวันคืน
จิตเริงรื่นกับนิพพานสำราญใจ

การกำจัดมารร้ายในใจเรา
ต้องรู้เท่ารูปนามที่เคลื่อนไหว
ว่าเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป
ไม่มีใครบังคับอยู่สักผู้เดียว

อันเป็นสิ่งสมมติผุดแล้วดับ
ใช้สติกำกับอย่ายึดเหนี่ยว
มองเห็นเป็นไตรลักษณ์เลยที่เดียว
ใจอย่าเที่ยวยึดไปเป็นตัวเรา

สติมั่นปัญญาเกิดเห็นสัจจะ
จิตจะละอุปทานสันดานเขลา
เห็นชัดแจ้งว่าไม่มีเขาและเรา
มีแต่ความว่างเปล่าไม่มีอะไร

การเห็นได้อย่างนี้กิเลสหลุด
จิตบริสุทธิ์ถึงนิพพานอันผ่องใส
ไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป
สิ้นชีวิตเมื่อไรหมดเรื่องกันฯ

คติพจน์

เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง

ประพฤติธรรมย่อมเป็นสุข

ผู้ ใดที่มีศรัทธาอุตสาหะ
ประ พฤติตามธรรมะพระท่านสอน
พฤติ กรรมที่ทำดีนั้นเป็นพร
ธรรม นำย้อนให้พบสุขปราศทุกข์ทน
ย่อม ได้แสงสว่างทางสงบ
อยู่ ไปพบทางบรรลุซึ่งกุศล
เป็น เพราะแสงแห่งธรรมน้อมนำดล
สุข เป็นผลมาจากยึด ประพฤติธรรม

ผัวมีเมียน้อย

อันเพชรทองของหวงถึงห่วงนัก
ยังเก็บรักษาซ่อนพอผ่อนผัน
ได้ชื่นชมสมสุขทุกคืนวัน
ถ้าของนั้นไม่ชำรุดถึงหลุดลอย
ถึงหลุดมือซื้อใหม่ไว้ชมชิด
ยังสนิทไม่กระดากหากใช้สอย
แต่ลองว่าสามีเสียหลงเมียน้อย
ยากจะคอยตามเก็บน่าเจ็บใจฯ

อะไรเอ่ย

แม่น้ำ ผิ น้ำแล้ง
ระบุแจ้ง นทีนาสน์
แคว้นใด ผิ ไร้ราช
นรชนก็เปลี่ยวใจ
สตรีใด ผิ ไร้ผัว
กลตัวก็เปลือยไป
แม้นมีภราใด
ทสะอยู่นะเรือนตนฯ

อะไรเอ่ย

ยามรุ่งเรืองพุ่งเปรี้ยงดุจเสียงฟ้า
แม้เทวายังสยบหลบทางให้
จะหยิบดาวเดือนชมก็สมใจ
คงร้องไห้วันหนึ่งแน่คราวแพ้มี
อันลิงช้างกลางป่าเอามาหัด
สารพัดฝึกได้ดั่งใจหมาย
เกิดเป็นคนฝึกไม่ได้มันน่าอาย
หากทำดี ฝึกไม่ได้ควรอายลิง
โลกสร้างคนพืชสัตว์สรรพประดับหล้า
ครูสร้างค่าของคนให้พ้นสัตว์
ครูสั่งสอนวิชาสารพัด
โลกวิวัฒน์เพราะครูผู้ทรงคุณ
ข้าวขาดหม้อพ่อขาดแม่แก้ปัญหา
ไข้ขาดยาก็พ่อแม่แก้กันไป
บ้านขาดได้พ่อแม่ปลูกลูกจึงดี
ทำดีไว้เป็นเสบียงไว้เลี้ยงตัว

พี่น้องเหมือนสองแขน

พี่น้องนั้นไม่เหมือนกับเสื้อผ้า
ฉีกขาดขึ้นมาก็หาได้คล่อง ๆ
น้องร่วมชนนีพี่ร่วมท้อง

เปรียบเหมือนสองแขนติดสนิทกัน
อันพี่น้องผองเราพวกเหล่าญาติ
จะชั่วดีที่ขาดเรี่ยราดไฉน
จงปิดปกยกโทษโปรดอภัย
อย่าประจานขานให้ใครเขาได้ฟัง

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

ใครกอปรกรรมทำเราให้เร่าร้อน
รู้จักผ่อนจิตให้อภัยเขา
ใครมุ่งร้ายหมายมาดอาฆาตเรา
ก็มิเอาสาเหตุเป็นเภทภัย
ยึดถือนำธรรมะปฏิบัติ
เป็นพุทธบริษัทอันสดใส
จะเกิดสุขสถิตในจิตใจ
เวรนั้นไซร้ย่อมระงับและดับลงฯ

ทำดีได้ดี

ใครทำดีได้ดีมีความสุข
ใครทำชั่วได้ทุกข์ความสุขสูญ

ใครขยันหมั่นทำดีทวีคูณ
สุขเพิ่มพูนแก่ตัวชั่วชีวิต
ผองพวกเราเผ่าไทยในชาตินี้
จงทำดีเถิดหนาอย่าเห็นผิด
ขืนทำชั่วกลั้วหยาบบาปเป็นพิษ
อาจถึงติดคุกเข้ายิงเป้าเอยฯ

ไม่ทำดีอยากได้ดี

หลงโทษโชควาสนาว่าอาภัพ
ไม่มีทรัพย์สินใช้ไว้เป็นแสน
ทองสักหุนทุนสักบาทยังขาดแคลน
คิดเป็นแฟนสักคนก็จนใจ
ไม่มีภูมิปัญญาหาเหตุผล
เอาแต่บนบานเจ้ากล่าวเหลวไหล
หลงร้องแรกแหกกระเชอพร่ำเพ้อไป
ที่แท้ไม่ทำดีเท่าที่ควรฯ

พุทธานุภาพ

ขอพุทธานุภาพบำราบทุกข์
ประสาทสุขสันต์เพิ่มเสริมสดใส

ขอธรรมมานุภาพบำราบภัย
ประสิทธิชัยชูเชิดเกิดปัญญา
ขอสังฆานุภาพบำราบโรค
ประสาทโชคสดชื่นยืนชันษา
เป็นสุนทรพรล้ำน้อมนำมา
ให้ท่านผาสุกกายใจตลอดไปเทอญฯ

ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน

ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหนของคนนั้น คิดแล้วหวั่นเพียงไหนไม่น่าถาม
ชั่วหนึ่งครั้งยังอดสูดูเสื่อมทราม ถึงสี่สามจะลำบากชั่วมากไป
จะชั่วดีมีจนเพียงหนหนึ่ง อย่าให้ถึงหลายกลับนับไม่ไหว
คนส่วนมากอยากดีเด่นน่าเห็นใจ ดีไม่ได้เพราะอวดดื้อต่างถือดี
มาพินิจถึงสัตว์เช่นวัวควาย ถึงมันตายเขาหนังก็ยังผล
คนไร้ธรรมตายเปล่าไม่เข้ากล ปุถุชนควรทำกรรมดีเอยฯ

เขาอิจฉาดีกว่าเขาสงสาร

เขาอิจฉาดีกว่าเขาสงสาร
เสนอท่านเป็นเพื่อนไว้เตือนจิต
เขาสงสารเมื่อเราดิ้นลงสิ้นคิด
นึกปลงจิตเวทนาชะตาเรา

คราวเราดีมีชัยได้ลาภยศ
เกียรติปรากฏวาสนาเกินกว่าเขา
เขาจะคิดอิจฉาชะตาเรา
รักจะเอาทางไหนตามใจนา
ถ้าชอบให้เขาอิจฉาก็อย่างคร้าน
หมั่นทำงานหมั่นฝึกหมั่นศึกษา
เมื่อลาภยศปรากฏเจริญตา
จะยิ้มรับคนอิจฉาสบายใจ
ถ้าชอบใจเขาสงสารหมั่นคร้านเข้า
หยุดไม่เอาธุรกิจชนิดไหน
จนสิ้นเนื้อประดาตัวกลัวทำไม
ผอมจนใครเห็นสงสารขานพุทโธฯ

หนักไม่เอาเบาไม่สู้

เด็กดื้อด้านเหมือนประหารอนาคต
ทำให้หมดความเอ็นดูอยู่ที่ไหน
แม้พ่อแม่ก็ระอาพาเบื่อใจ
ความรักใคร่ก็ปรากฏถอยลดลง

เมื่อถึงวัยไปเรียนเริ่มเขียนอ่าน
ครูอาจารย์ชั้นไหนไม่ประสงค์
สารพัดดัดไม่ไหวไกลวารวงศ์
เพราะเจาะจงดื้อรั้นไม่หวั่นใคร
คราวสอบไล่ไม่เพียรเรียนซ้ำซาก
เพื่อนฝูงจากไปกันขึ้นชั้นใหม่
หิวก็บ่นอิ่มก็ผลัดทุกนัดไป
นอนพร้อมไก่ต้องปลุกกันทุกวัน
หนักไม่เอาเบาไม่สู้อยู่เสมอ
คบเพื่อนเกลอล้วนชั่วตัวก๋ากั่น
หมดที่พึ่งจึงรู้สึกสำนึกพลัน
ความจนมันเกาะแจแย่จริงเอยฯ

มีดี ๘ ประการ

มีเมียเหมือนหมาย มีสหายเหมือนมิตร
มีลูกสาวสมใจ มีลูกชายสมจิต
มีลูกสะใภ้ได้เชย มีลูกเขยสมคิด
มีลูกศิษย์พึ่งได้ มีจิตคิดใฝ่ดี

มีไม่ดี ๘ ประการ

มีเมียปากร้าย มีสหายหน้าโลหิต

มีลูกสาวเจ็บใจ มีลูกชายช้ำจิต

มีลูกสะใภ้ด่าเปรย มีลูกเขยทุจริต

มีลูกศิษย์เป็นลูกสัตว์ มีจิตคิดใฝ่ต่ำ

ลักษณะที่ไม่ดี ๔ อย่าง

ความอวดหยิ่งเป็นของคนพาล

ความเกะกะระรานเป็นของคนจองหอง

ความคะนองเป็นของสาวหนุ่ม

ความกลุ้มใจไม่เข้าเรื่องเป็นของผู้หญิง

เล็กใหญ่ไม่สำคัญ

เห็นเขาเด็กเล็กกว่าอย่าดูผิด เหมือนพริกนิดพิษพิลึกควรนึกขาม

ถึงใหญ่โตโง่เง่าเอาแต่ทราม มื่อพกความเลวไว้ใครจะกลัว

มีท่าว่าอยากดัง

ความอยากดังคลั่งเพลงตะเบ็งเสียง

ให้เทียบเคียงนักร้องต้องใจหาย

ฟังเนื้อร้องบาดหูมิรู้คาย

ทำคล้ายคล้ายคนบ้าน่ารำคาญ

ริกินเหล้าเข้าโรงแรมแถมทำเบ่ง
ว่าข้าเก่งหลายนักหนาน่าสงสาร
เวียนจีบสาวเกะกะทำระราน
เงากระบานฉายออกบอกชวนตี

เดาะไว้หนวดอวดหัวเราะทำเหมาะสม
แถมไว้ผมแสนจะอวกพวกฮิปปี้
เคี้ยวหมากฝรั่งนั่งเต๊ะท่าว่าเก๋ดี
เงินไม่มีโถแม่พ่อขอตะบัน

พ่อแม่เชื่อเมื่อลูกมาตีหน้าเศร้า
เรื่องร้อยแปดพันเก้าเฝ้าเสกสรร
เฝ้าเวียนวกยกประเด็นเห็นสำคัญ
นี่แหละปั้นให้เด็กชั่วมัวหลับตา

พอเป็นข่าวฉาวโฉ่ร้องโธ่เอ๋ย
ไม่รู้เลยลูกรักร้ายนักหน้า
เป็นฆาตกรตัวฉกาจต้องอาชญา
พบใบหน้าในหนังสือพิมพ์ปิ๋มขาดใจฯ

เหตุของความฉิบหาย

ชนใดมีความหลับเป็นปรกติ
มีความพูดมากเป็นปรกติ

อนึ่งไม่เป็นคนหมั่น
เป็นคนเกียจคร้าน
มีความโลภเป็นเครื่องชักจูง
มีความโกรธเป็นเครื่องปรากฏ
มีความลุ่มหลงเป็นปกติ
ข้อนั้นเป็นเหตุของผู้ฉิบหายฯ

การขึ้นลงของชะตาชีวิต

ยามรุ่งเรืองเฟื่องสินชีวินเด่น
เปรียบก็เป็นเทพเจ้าเหนือเขาสูง
มิตรสหายหลายหลากคอยลากจูง
เป็นจ่าฝูงชี้นิ้วลิ้วล่อตาม
ยามตกยากบากหน้าหาใครเล่า
มีแต่เขากลัวซ้ำย้ำเหยียดหยาม
สิ้นลูกเมียสิ้นมิตรชีวิตทราม
นี้แหละความเวียนวนของคนเรา
อันลาภยศเหมือนเหล้าเมาแล้วเพ้อ
ตื่นละเมอมองเห็นเป็นขึงขัง
อันความจริงสิ่งนี้มิจีรัง
เคยเอวังดังเห็นที่เป็นไป

เมื่อมีลาภเรื่องยศปรากฏหอม
มีคนตอบตามตรูดูก็ได้
พอสิ้นลาภไร้ยศหมดเมื่อไร
ก็เหมือนไม้ไร้ผลคนไม่แล

รู้จักใช้รู้จักออม

มีสลึงพึงประจบให้ครบบาท
ถ้ายังขาดสองสลึงให้พึงหวัง
หมั่นเก็บออมเอาไว้เป็นกำลัง
คงถึงชั่งแน่แท้แลทีเดียว
อย่าเอาไปเล่นหวยคิดรวยลัด
สารพัดจริงแท้ไม่แลเหลียว
คงหมดตัวทั่วแท้เป็นแน่เชียว
หน่อยจะเซี่ยวเพราะเจ้าหวยเฮงซวยเอง

การวางตน

เกิดเป็นคนวางตนให้เหมาะที่
ผู้ใหญ่เด็กเล็กมีตามเบาะฐาน
เด็กเป็นเด็กมีตามเบาะฐาน
ตามมาตรฐานดีถมน่าชมเชย
เสียอยู่หน่อยใหญ่ย่อยหย่อนให้เหยียบ
เด็กเข้าที่แทนเทียบตีเสมอ
ผู้ใหญ่เด็กคือกันฉันคือเธอ
เด็กก็เพ้อผู้ใหญ่ก็พุ่งยุ่งเป็นเยิง

ยาแก้จนขนานใหญ่

๑) ซื่อสัตย์สุจริต
๒) เป็นนิตย์ขยัน
๓) ประหยัดให้หมั่น
๔) หันหลังทางอบาย

ความสะอาด

เมื่อคนมีนิสัยไม่สะอาด
ถึงเก็บกวาดอย่างไรก็ไร้ผล
ความสะอาดต้องมีในนิสัยคน
ทุกแห่งหนจึงสะอาดชาติรุ่งเรือง

พุทธมนต์

ก่อนจะนอนภาวนาสาธุพระ
ว่า นะ มะ พะ ธะ อย่าเฉไฉ
เป็นหัวใจนะโม เต โชชัย
ป้องกันภัยยามหลับไม่อับจน

คติธรรมประจำใจ

ของจริงนิ่งเป็นใบ้
ของพูดได้นั้นได้จริง

มองดูตัวเอง

ใครชอบ ใครชัง ช่างเถิด
ใครเชิด ใครชู ช่างเขา
ใครด่า ใครบ่น ทนเอา
ใจเรา ร่มเย็น เป็นพอ

ที่อยู่คนพาล

คุกตะรางเขาก็สร้างไว้แน่นหนา
จะสร้างไว้ขังหมาก็หาไม่
ติดคุกน้อยหน่อยอย่าน้อยใจ
เขาสร้างไว้ขังคนอย่าบนเลยฯ

สันติธรรม ๓

๑.สงบเวร ๒. สงบจน ๓. สงบใจ

ดีทางโลก ๓

๑.ดีด้วยความพอใจ ๒. ดีที่รู้จักใช้ ๓. ดีอยู่ความพอดี

น้ำใจ

เมื่อทรัพย์วิบัติจะเห็นใจมิตร
เมื่อศึกประชิดจะเห็นใจทหาร
เมื่อให้กู้ทรัพย์ธนสารจะเห็นใจผู้ซื่อสัตย์
เมื่อทรัพย์พินาศจะเห็นใจภรรยาฯ

ผี ๔ ชนิด

๑.ผีวิญญาณ ๒. ผีอวิชชา ๓. ผีอุปาทาน ๔. ผีคน

ไม่เรียนไม่รู้

เกิดมาเป็นคน หนังสือเป็นต้น วิชาหนาเจ้า ถ้าแม้ไม่รู้
อดสูอายเขา เพื่อนฝูงเยอะเย้า ว่าเง่าว่าโง่ บางคนเกิดมา
ไม่รู้วิชา เคอะอยู่จนโต ไปเป็นข้าเขา เพราะว่าเง่าโง่
บางคนก็โซ เที่ยวขอก็มีฯ ไม่ต้องเรียนต่อครูดอกรู้ง่าย
เหมือนหนึ่งด้ายร้อยสนเข้ากับเข็ม ที่ยังพึงหัดเย็บต้องเก็บเล่ม
พอรู้รสหมดเล่มก็แล้วกัน สิ่งสำคัญนั้นหรือคือ การเรียน

ความงาม

สัตว์เลี้ยงจะงามเพราะใหญ่ยิ่ง

งามรูปซูบทรงฤาษี

จันทร์จะงามเมื่อยามราตรี

ลูกดีงามหน้าบิดาตนฯ

สัตตบุรุษ

๑. รู้เหตุ

๒. รู้ผล

๓. รู้จักตน

๔. รู้จักประมาณ

๕. รู้จักกาล

๖. รู้จักบุคคล

๗. รู้จักประชุมชน

นวรัตน์

๑. เพชรดี

๒. มณีแดง (ทับทิม)

๓. เขียวใสแสงมรกต

๔. เหลืองใสสดบุษราคัม

๕. แดงแก่กำโกเมนเอก

๖. สีหมอกเมฆนิลกาฬ

๗. มุกดาหารหมอกมัว

๘. แดงสลัวเพทาย

๙. สังวาลสายไพฑูรย์

ความไม่พอดี

นอนนานเงินน้อย กินบ่อยเงินหมด

มีเงินหน้าสด เงินหมดหน้าแห้ง

ลูก

ลูกเหมือนหน่อพ่อเหมือนลำเกิดตามพันธุ์

ถ้าหน่อมันไม่เจริญเดินก้าวหน้า

พ่อเป็นปราชญ์ลูกเป็นเปรตเกรดตกมา

พ่อโสภาแม่โสภีมีลูกเลว

สัญชาตญาณสัตว์

ประเพณีตีงูให้หลังหัก

มันก็มักทำร้ายเมื่อภายหลัง

จระเข้ใหญ่ถึงน้ำมีกำลัง

ถึงเสือขังเข้ากรงก็คงร้าย

ตัวกูของกู

จะโลภโมโทสันกันไปไหน
ถึงคราวตายชีพดับลับสังขาร
ทรัพย์สมบัติเผ่าพงศ์และวงศ์วาน
ทิ้งไว้บ้านไปเดียวดายเหลือก่ายกอง

นี่ตัวกูนั่นของกูดูออกวุ่น
ชุลมุนแย่งชิงในสิ่งของ
แย่งสมบัติแย่งอำนาจหวังได้ครอง
แต่ก็ต้องไร้ราคาเวลาตาย

แน่อะไรใจคอมนุษย์เรา
แม้แต่เสาเข้าเสี้ยมเป็นหลักปัก
หากจับโยกโงกงำซ้ำซากนัก
เสาก็จักเอนโอนถึงโค่นลง

เกิดเป็นได้ตายเป็นเสียเคลียร์ตามเกณฑ์
เกิดอยู่บ้านตายอยู่เมรุเกณฑ์นี้แน่
ชีวิตนี้ทุกทุกท่านมันผันแปร
เกิดจนแก่อยู่จนเก่าต้องเข้าเมรุฯ

รัตนะ ๗ อย่าง

๑. สุวณฺณํ = ทอง

๒. รชตํ = เงิน

๓. มุตฺตา = ไข่มุก

๔. มณี = แก้ว

๕. เวฬุริยํ = ไพฑูรย์ (เพชรตาแมว)

๖. วชิรํ = เพชร

๗. ปวาฬ = แก้วประวาฬ

หัวอกแม่

แม่เคยหวงพวงถันเมื่อยังสาว
แต่ถึงคราวมีลูกถูกหน้าที่
เมื่อลูกร้องต้องประสงค์จำนงมี
แม่ยินดีให้ลูกดื่มจนลืมอาย

จดและจำ

จำขึ้นใจในวิชาดีกว่าจด
จำไม่หมดจดไว้ดูเป็นครูสอน
จดและจำทำวิชาให้ถาวร
เป็นอาภรณ์เกียรติคุณนุกูลการฯ

ทำดีแต่อย่าเด่น

อันที่จริงเขาก็อยากให้เราดี　แต่ถ้าเด่นขึ้นทุกทีเขาหมั่นไส้
จงทำดีแต่อย่าเด่นจะเป็นภัย　ไม่มีใครเขาอยากเห็นเราเด่นเกิน
จงทำตัวให้ดีจริงอย่านิ่งเฉย　อย่าเมินเลยน้อมนบเคารพท่าน
มิใช่ญาติก็คำนับอภิวันท์　ดูแลท่านให้สนิทเหมือนมิตรตัว
ไม่ต้องกลัวถึงจะเด่นไม่เป็นภัย　แม้ผิดไปบ้างพลั้งไปหน่อยไม่ค่อยถือ
คอยหารือเหมือนญาติมิตรพิสมัย　ทำอย่างนี้เราจะเอาเด่นเท่าไร
มิมีใครเขาอยากเห็นเราเด่นดี　ถ้าทำดีไม่ถูกที่จะเป็นภัย

ไม่น่าดู

ระฆังไร้หอตั้งฟังไฉน
กษัตริย์ไร้บัลลังก์ฟังฉงน
เจ้าไม่มีศาลอยู่ดูชอบกล
ไม่น่ายลพระไร้วัดขัดนัยน์ตา

เวลาวารี มิได้มีจะคอยใคร
เรือเมล์และรถไฟมันก็ไปตามเวลา
โอ้เอ้และอืดอาดมักจะพลาดปรารถนา
ชวดแล้วจะโศกาอนิจจาเราช้าไปฯ

ความเมตตาพาสุข

จะชั่วหรือดีมีหรือจนคนในโลก
สุขกับโศกเศร้ากับสรวลมีถ้วนหน้า
จะสิ้นโศกโลกจะสุขทุกเวลา
ก็เพราะความกรุณาเมตตากัน
แม้นอยากได้ทางเมตตามหาเสน่ห์
อุปเท่ห์ให้คนรักเป็นศักดิ์ศรี
ตนต้องตั้งกรุณาและปราณี
มีใจดีต่อผู้อื่นหมื่นแสนเอยฯ

หญิง-ชาย

เกิดเป็นหญิงก็ให้เห็นว่าเป็นหญิง อย่าทอดทิ้งกริยาอัชฌาสัย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่างพึงใจ ใครเขาไม่สรรเสริญเมินอารมณ์
นางจะหาคู่สมนิยมหวัง จงระวังชั่วช้าอัชฌาสัย
ชายที่ดีก็มีอยู่ถมไป ใช่วิสัยชายจะชั่วทั่วทั้งเมือง
ผู้ใดเกิดเป็นสตรีอันมีศักดิ์ บำรุงรักษากายไว้ให้เป็นผล
สงวนงามตามระบอบให้ชอบกล จึงจะพ้นภัยพาลการนินทา
เป็นสาวแส่แร่สวยรวยสะอาด ก็หมายมาดเหมือนมณีอันมีค่า
แม้นแตกร้าวรานรอยถอยราคา จะพลอยหาหอบหายจากกายนาง
อันคดอื่นหมื่นคดกำหนดแน่ เว้นเสียแต่ในมนุษย์สุดกำหนด

ทั้งลวงล่องอเงี้ยวทั้งเลี้ยวลด ถึงคลองคดก็ยังไม่เหมือนใจคน
แม้น้ำคุ้งคดเคี้ยวก็ควรจร ไม่ที่คดเขาทำศรก็เชื่อได้
เหล็กที่คดทำเคียวเกี่ยวข้าวไซร้ อันคนคดนี้ไม่เห็นว่าเป็นการฯ
ไม่เมาเหล้าแต่เรายังเมารัก สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
ถึงเมาเหล้าเช้าสายก็หายไป แต่เมาใจนี้ประจำทุกค่ำคืนฯ

ประสบการณ์น้อย

พวกเขียดกบเกิดในสระกว้างสักเส้น
ไม่เคยเห็นน้ำในทะเลหลาย
ก็สำคัญมั่นใจไม่เคลื่อนคลาย
ว่ามากมายหนักหนาน้ำสระเราฯ

รักษาตัว

จะพูดจากสารพัดประหยัดปาก อย่าพูดมากเติมต่อที่ข้อขำ
ความสิ่งใดในจิตจงปิดงำ อย่าควรนำแนะออกไปนอกเรือน
เกิดเป็นคนสงวนวงศ์ให้จงหนัก ถนอมรักษาตัวเหมือนหัวแหวน
อย่าป่นปัทม์มิให้ใครเขาดูแคลน ถึงยากแค้นจงรักนวลสงวนกาย
มันเสียแล้วถึงจะฝืนไม่คืนศักดิ์ จะลงรักทองปิดไม่มิดหาย
อันความชั่วติดต่อกว่าจะตาย เปรียบเหมือนกายกามีราคีคาว
ครั้นลำบากยากใจสิได้คิด แต่มันผิดเสียถนัดต้องบัดสี
ใช่ไม่รู้ว่าเขาห้ามความถ่อยมี ชั่วหรือดีก็ได้ยินสิ้นทุกคน

ที่รักกันสรรเสริญเจริญสิ้น　　ที่ชังนินทาแกล้งทุกแห่งหน
การทั้งหลายร้ายดีหนีไม่พ้น　　จะกลัวคนครหาว่ากระไร
อย่าคบมิตรจิตพาลสันดานชั่ว　　จะพาตัวให้เสื่อมที่เลื่อมใส
คบนักปราชญ์นั่นแหละดีมีกำไร　　ท่านย่อมให้ความสบายหลายประตูฯ

๑๓. ล. ลิง

ถ้า ล. เหล้าเข้าก่อนไม่ผ่านเว้น
ทั้ง ล. เล่น ล. ลักมักตามหลัง
อีก ล. ลืม ล. หลงคงไม่ฟัง
จนกระทั่งติดต่อถึง ล. เลว
อีก ล. โลภ ล. ลอบ ล.ลักล้วง
ล. หลอกลวง เคยหลอกล่อถึง ล. เหลว
ไม่เลิก ล.ละลด ปลดให้เร็ว
ติดไฟเปลวปลดปลงลง ล. โลง

พระคุณพ่อ-แม่

เอาดินฟ้ามหาสมุทรสุดไพศาล
มาจดจารในกระดาษคาดหมดผล
เอาพระคุณมอบแด่พ่อแม่ตน
สุดคิดค้นหมดทั่วชั่วชีวา
น้ำนมหยดรดให้ลูกได้ดื่ม

ใจปลาบปลื้มท่านให้ได้ศึกษา
อบรมสร้างทางอนาคตสดใสมา
เพียงนี้หาใดเปรียบเทียบพระคุณฯ

พ่อแม่-นาคปรก

พ่อแม่เป็นนาคปรกปกเศียรเกล้า
แก่ลูกเต้าแต่น้อยถึงคุ้มใหญ่
พ่อปกแม่ป้องกันผองภัย
เหมือนนาคปรกกันภัยแด่พุทธองค์
พระเกตุเกล้าเสริมกำลังคือหวังดี
แก่บุตรบุตรีทั่วทุกคน
คอยเจือใจใฝ่ช่วยอำนวยผล
ให้ก้าวหน้าทุกคนแก่ลูกตัว
เทพเจ้าประจำชีวิตของลูกแก้ว
เมื่อคิดแล้วใช่ใครคือแม่พ่อ
พิทักษ์ชีวิตพิทักษ์ภัยใฝ่พะนอ
ทั้งแม่พ่อเป็นเทพเจ้าของเราเอง

แม่คนเดียว

แม่คนเดียวจนยากหากพันผูก
แม่เลี้ยงลูกหลายคนจนเติบใหญ่
แม่ฟูมฟักรักหวงดุจดวงใจ
แม่เลี้ยงให้มีสุขทั่วทุกคน
ห่วงลูกให้ได้ผ่านการศึกษา
ห่วงชีวาลูกรักจักหมองหม่น
ห่วงหวังให้ได้ดีมีทุกคน (กว่าตน)
ห่วงกังวลเช้าค่ำเฝ้านำพา
เมื่อยามแม่แก่กายหมายพึ่งลูก
แม่กลับถูกทิ้งขว้างอย่างไร้ค่า
แม่เปรียบเป็นเช่นพระยามชรา
หมั่นบูชาเชิดชูรักจักจำเริญ

พระคุณของแม่

พระคุณของแม่แท้โลกนี้ไม่มีสอง
เริ่มอุ้มท้องระวังไวไข่ในหิน
แสนลำบากแม่เหนื่อยอ่อนยามนอนกิน
กว่าจะสิ้นทศมาศให้คราดครัน

พ้นอุทรมาถึงตอนลูกนอนเบาะ
แม่ต้องเกาะลูกระวังทั้งหลังหน้า
ค่าน้ำนมเลือดในอกตกนิทรา
แม่เมตตาเลี้ยงลูกสมทุกโมงยาม
จะเติบใหญ่เพียงไหนจิตใจแม่
ยังเหลียวแลห่วงใยคอยไถ่ถาม
อนาคตแม่ก็จดจ่อใจตาม
พระคุณแม่ล้นหลามข้ามโลกเอย
เพื่อนคนใดไม่เลี้ยงเพียงพ่อแม่
ก็ยากแท้จะเห็นเป็นสหาย
พ่อแม่จริงทิ้งอยู่ปล่อยเดียวดาย
อย่ามุ่งหมายเป็นมิตรผิดทำนอง
ความเป็นมิตรชิดชอบระมอบอื่น
ปลูกจากพื้นกตัญญูแน่นหนา
ไม่คลอนแคลนแง่นง่อนถาวรมา
ยิ่งภายหน้ายิ่งไมตรีทวีเกิน
รักของใครไม่เท่าเท่าแม่รัก
ผูกสมัครสายเลือดไม่เหือดหาย
อันรักอื่นยังประจักษ์ว่ารักคลาย
จืดจางหายไม่จีรังดั่งมารดา

ตั้งแต่อุปถัมภ์ค้ำชูลูก
เฝ้าพันผูกถนอมนักเลี้ยงรักษา
ยามกินแม่ก็ป้อนโภชนา
ยามนิทรากล่อมเห่ใส่เปลไกว

ลูกเจ็บไข้ยากเข็นแม่เป็นทุกข์
ลูกเป็นสุขแม่จึงปลื้มลืมทุกข์ได้
รักลูกแสนห่วงดังดวงใจ
ถึงตีด่าก็เพื่อให้ลูกได้ดี

เฝ้าอบรมจรรยามารยาท
ไม่ประมาทกลัวลูกรักจักเสียศรี
ให้เล่าเรียนวิชาหาความดี
สุดที่จะกล่าวสรรพ์พรรณนา

อย่าว่าอะไรแต่อาหารแม่ยังหวง
เลือดในทรวงแม่ยังยอมให้ดื่มได้
แม่รักเจ้าไม่แพ้รักใดใด
ชีวิตก็ให้ได้ไม่เสียดาย

พ่อแม่พร้อมจะอภัยให้ทุกเมื่อ
รักไม่เบื่อเกลียดไม่ลงเพราะสงสาร
คิดถึงยามอุ้มท้องประคองครรภ์
ให้ดื่มธารในอกฟกซ้ำมา

อันความรักของคนอื่นดาษดื่นนั้น
ยังมีวันจืดจางอย่างน้ำท่า
อันความรักของท่านผู้มารดา
สุดจะหาเปรียบหมดสิ้นรสร้าว

ชั่วก็รักดีก็รักหนักเป็นห่วง
รักดั่งดวงจิตจริงไม่ทิ้งขว้าง
มีเมตตาการุญหนุนเป็นทาง
มิใช่รักอย่างเพ้อละเมอไป

อันพระคุณมารดาหาใครเปรียบ
บ่มิเทียบเทียมเท่าล้นเกล้าอยู่
สุดจะคณนาด้วยตราชู
สุดจะรู้หนักเบาว่าเท่าใด

ท่านตรากตรำลำบากได้ยากยิ่ง
ทุกทุกสิ่งเสียสละเพราะจะให้
เราผู้มิตรสุดห่วงดั่งดวงใจ
ปราศจากภัยทั้งผองมาพ้องพาน

เริ่มตั้งครรภ์ท่านก็เริ่มประเดิมรัก
เฝ้าฟูมฟักเจตน์จำนงด้วยสงสาร
ถนอมครรภ์หมั่นประคองมิต้องงาน
เกรงทารกจะพานลำบากกาย

ยามคลอดทอดร่างระริกปวด
แสนยิ่งยวดแทนชีวิตจะปลิดถอน
ความเจ็บรุนแรงทวีซ้ำถี่ซ้อน
ถึงกระนั้นใช่ท่านจะถือโกรธ
มั่นหาโทษรังเกียจก็หาไม่
พอเห็นหน้าทารกร้องความข้องใจ
ก็กษัยศูนย์ทันทีมีแต่รัก
เมื่อยังอ่อนนอนเบาะฉอเลาะพูด
ก็ได้ดูดนมนั้นที่ถันคู่
เหมือนดื่มน้ำจากอุราน่าเอ็นดู
ร่างกายผู้มารดาพาร่วงโรย
ยามลูกร้องรีบประคองเข้ารับขวัญ
ไม่เป็นอันกินนอนอ่อนระโหย
ตัวเอ็งนั่งด้วยหวังจะกอบโกย
ความสุขโปรยให้แก่บุตรสุดที่รัก
มดมิไต่ไรมิตอมถนอมเจ้า
ทุกค่ำเช้ามิให้เห็นเป็นงานหนัก
สิ่งใดจะผิดสำแดงแสลงนัก
ท่านก็จะงดไว้ไม่รับประทาน

ยามลูกตื่นก็เห่กล่อมไม่ยอมหลับ
ทิ้งสำรับยามลูกร้องเรียกอาหาร
ยามลูกป่วยก็รักษาพยาบาล
ลูกสำราญแม่จึงชื่นระรื่นใจ

ครั้นอายุเติบใหญ่ยิ่งใฝ่รัก
ความฟูมฟักจะถดถอยน้อยหาไม่
กลับทวีความระวังทุกอย่างไป
เกรงโพยภัยจะมีมาบีฑา

เมื่อพ่อแม่แก่ชราอายุกาล
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดรันทดได้
ด้วยชนกปกเกล้ามาจนใหญ่
อุ้มอุทรป้อนข้าวมาเท่าใด

หมายจะได้พึ่งบุตราธิดาดวง
แม้เราดีมีจิตอุปถัมภ์
กุศลล้ำเลิศเท่าภูเขาหลวง
จะปรากฏยศยิ่งกว่าสิ่งทั้งปวง

กว่าจะล่วงลุถึงซึ่งนิพพาน
กิจสำคัญขั้นสุดท้ายบุตรชายหญิง

ควรอย่างยิ่งจดจำกำหนดมั่น
เมื่อถึงคราวพ่อแม่มีคุณสิ้นบุญนั้น
งานศพพลันจัดนิยมตามสมควร
อีกทำบุญสุนทานการกุศล
เพื่อเป็นผลอุทิศให้ได้ตามส่วน
ประพฤติได้ดังนี้เช่นชี้ชวน
นามอบอวนว่าเป็นผู้รู้คุณท่าน
กิตติศัพท์ลือนามคนขานไข
เลื่องลือไกลไปทั่วว่าดีมีธรรม
ลูกดีมีกตัญญูเชิดชูเอย

ลูกดี

มีลูกดีเพียงหนึ่งถึงจะน้อย
ดีกว่าร้อยลูกชั่วพามัวหมอง
อันลูกดีมีค่ากว่าเงินทอง
ทรัพย์ก่ายกองสิ่งใดเล่าเท่าลูกดี

ภรรยา ๗ ประเภท

๑. วธกาภรรยา

อย่างหนึ่งหน้ากลัวชั่วชาติ มุ่งฆาตเข่นฆ่าอาสัญญ์

อำมหิตโกรธเกรี้ยวเคี้ยวฟัน กำกั่นหยาบคายร้ายแรง
ไม่ได้จอบไม้ไล่ตี ท่วงทีดันดึงขึงแข็ง
ได้มีดฉวยมีดไล่แทง หรือแหนงชีวาอาลัย
มักมากมุ่งชายหลายชู้ ยามอยู่เบื่อหน้าหาใหม่
บาปกรรมยำเกรงใคร หล่อนไม่มีพลันหวั่นกลัวใครฯ

๒. โจรีภรรยา

อย่างหนึ่งหมายมุ่งล้างผลาญ ศฤงคารซึ่งครองของผัว
จับจ่ายเล่นเบี้ยเสียตัว มุมัวกลับไม่ใยดี
คบชู้คู่ชายหมายปล้น ทรัพย์ปลีกหลีกตนแหนงหนี
โลภแสนแม้นเหมือนโจรี ผัวดีมีไซร้ไม่รัก
สัญชาติชั่วช้าสาธารณ์ จองผลาญทรยศหมดศักดิ์
โจษขานการในสำนัก ฉกลักรักร่วมดู๊ดูเถอะเอยฯ

๓. อัยยาภรรยา

อย่างหนึ่งนางแสนแปร้นแปร ร้ายแท้หากได้ไปเจอะ
ดุดันด่าว่าหน้าเคอะ ตุ้มเปรอะก้าวร้าวกล่าวคำ
หยาบคายไม่เป็นแก่นสาร ประจานด่าเล่นเห็นขำ
เสกสรรกลั่นถ้อยกล่าวคำ ไม่ยำเกรงใครร้ายนะ
สามียิ่งอ่อนผ่อนตาม นางยิ่งคำรามถอยฉะ

ดุดันยิ่งเสือเหลือละ ผัวหล่อนคงจะต้องกลัวงอฯ

๔. ทาสีภรรยา

อย่างหนึ่งถึงหากไม่งาม รูปทรามไปบ้างช่างหนอ
แต่งานหล่อนนี้ดีพอ มุ่งก่อกิจทำกรำไป
รุ่งเช้าเจ้ากอปรกิจบ้าน ไม่คร้านเกะกะไถล
มีงานควรทำงานไซร้ หล่อนไม่บิดเบี่ยงเกี่ยงงอน

๕. มาตาภรรยา

อย่างหนึ่งซึ่งนางจงรัก พิทักษ์บำรุงเลี้ยงผัว
แม้ถ้าสามีเมามัว เกรงชั่วหล่อนขัดทัดทาน
ยามที่สามีป่วยไข้ หล่อนยิ่งมีใจสงสาร
ฟูมฟักรักษาพยาบาล ตราบการป่วยนั้นบรรเทา
เปรียบนางอย่างเช่นเป็นแพทย์ ระแวดระวังนั่งเฝ้า
เหมือนหนึ่งมารดาเลี้ยงเรา โลมเล้าเกษมเปรมปรีดิ์ฯ

๖. สขีภรรยา

อย่างหนึ่งนวลนางอย่างมิตร จอดจิตฝากรักศักดิ์ศรี
มอบชีพมอบกายหมายพลี ร่วมทุกข์สุขดีด้วยกัน
ถึงตายยอมยามเพื่อคู่ หวังอยู่ร่วมเรียงเคียงขวัญ
ถึงยามฝากตัวพัวพัน มากมั่นยินยอมพร้อมใจ
หากผัวมีกรรมจำจร จากหล่อนดลซึ่งถึงไหน

หล่อนสู้ติดต้อยตามไป อดอยากอย่างไรไม่กลัว

๗. ภคินีภรรยา

อย่างหนึ่งนี้น่าปราณี นุชช่างภักดีต่อผัว
อ้อนออดพลอดฝากเนื้อ เกรงชั่วเกรงผิดคิดแคลน
ห่อนหยาบห่อนหยามคร้ามเกรง ยำเกรงอารีดีแสน
รู้หลีกปลีกชั่วกลัวแคลน หากแค้นห่อนคลายอารมณ์
ผัวอ่อนหล่อนอ่อนอวยตาม เผื่องามเผื่อรักศักดิ์สม
นางดั่งนุชน้องปองชม เกลียวกลมควรคู่อยู่ครองฯ

๑.พระธาตุศรีจอมทอง (ปีชวด)

วัดพระบรมธาตุศรีจอมทอง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ก่ออิฐ ถือปูน สลักเสลาลวดลายวิจิตร ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสหุ้มทอง งดงามด้วยศิลปะล้านนา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระเศียรเบื้องขวา

คำบูชาพระธาตุศรีจอมทอง (ปีชวด)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

นะโมพุทธายะ นะมามิ ติโลกะโมลี โลหะกูเฏ ปะติฏฐิตัง ปูชิตัง สัพพะโลเกหิ กิตติมันตัง มะโนหะลัง อะหังวันทามิ สัพพะทาฯ อังคะวะหะเย ปุเรระมะเน โกวิลา ลัคคะปีพพะเต สะหิเหมะคูหา คัพเภ ทักขิณะโมลี ธาตุโย อะหังวันทามิ สัพพะทาฯ.

๒.พระธาตุลำปางหลวง (ปีฉลู)

วัดพระธาตุลำปางหลวง อ.เกาะคา จ.ลำปาง อลังการด้วยศิลปะพุกาม ยอดฉัตรทองคำล้ำค่า สถิตมาตั้งแต่สมัยพระนางจามเทวีแห่งนครหริภุญชัย บรรจุพระเกศาธาตุและพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระนลาฏเบื้องขวาและพระศอ

คำบูชาพระธาตุลำปางหลวง (ปีฉลู)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

ยาปาตุภูตา อะตุลานุภาวาจีรัง ปะติฏฐาสัมภะ กัปปะปุเร เทเวนะคุตตา อุตตะราภิทัยยา นะมามิหันตัง วะระชินะธาตุง ฐะเปติ มะหา ฐาเน เจติยัง ปูชิตา นะเะเทเวหิ อะหัง วันทามิ ธาตุโย.

๓.พระธาตุช่อแฮ (ปีขาล)

วัดพระธาตุช่อแฮ อ.เมือง จ.แพร่ ล้ำเลอค่าด้วยเจดีย์แปดเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ศิลปะเชียงแสนอันเกียงไกร บรรจุพระเกศาธาตุ และพระบรมสารีริกธาตุส่วนข้อศอกด้านซ้าย

คำบูชาพระธาตุช่อแฮ (ปีขาล)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

โกเสยยะ ธะชัคคะ ปีพพะเต สัตตะมะโนรัมเม พุทธะ เกสาธาตุ ปะติฏฐิตา อะหัง วันทามิ สัพพะทา อะหัง วันทามิ ธาตุโย อะหัง วันทามิ สัพพะโส.

๔.พระธาตุแช่แห้ง (ปีเถาะ)

วัดพระธาตุแช่แห้ง อ.ภูเพียง จ.น่าน เอกลักษณ์แห่งศิลปะเมืองน่าน ที่ผ่านกาลเวลามานานกว่า ๖๐๐ ปี สร้างโดยเจ้าผู้ครองนครน่านในอดีตกาล เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระมหาชินธาตุ ๗ พระองค์

คำบูชาพระธาตแช่แห้ง (ปีขาล)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

ยาปาตุภูตา อะตุลานุภาวาจิรัง ปะติฏฐิตา นันทะกัปปะเก ปุเรเทเวนะ คุตตา วะระพุทธะธาตุง จิรัง วันทามิหันตัง ชินะธาตุโย โส ตะถาคะตัง อะหัง วันทามิ สัพพะทา อะหัง วันทามิ ทูระโต.

๕.พระเจดีย์ วัดพระสิงห์ (ปีมะโรง)

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่ พระเจดีย์สง่างาม ตระการตาด้วยศิลปะล้านนาผสมลังกาและหริภุญชัย องค์พระพุทธสิหิงค์ รังสรรค์แรงศรัทธาด้วยความงามแห่งพระพุทธปฏิมาโน้มนำ

คำบูชาพระเจดีย์ วัดพระสิงห์ (ปีมะโรง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

อิติ ปะวะระสิหิงโค อุตตะมะยโสปิ เตโช ยัตถะ จิตโตโส สักกาโร อุปาโท สะกาละพุทธะสาสะธัง โชตะยันโตวะ ทีโป สุระนะเรหิ มะหิโต ธะระมาโนยะ พุทโธติ นะมามิ สิหิงคะพิมพัง สุวัณณาภิรัมมัง ลังกาชาตัง โสภาภิโสภัง สะราภิกันตัง นะมามิหัง.

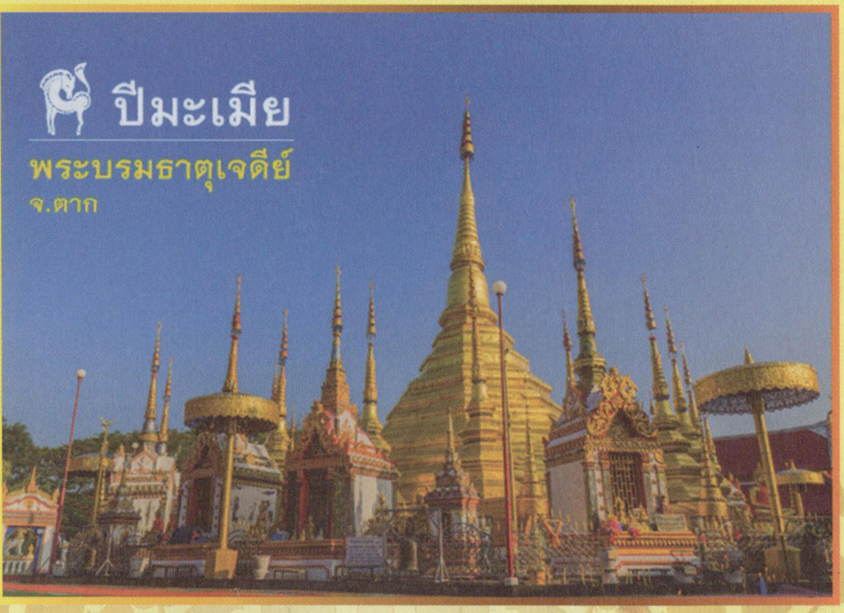

๖.เจดีย์ศรีมหาโพธิ์พุทธคยา (เจดีย์เจ็ดยอด) (ปีมะเส็ง)

วัดโพธารามมหาวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เจดีย์ศรีมหาโพธิ์พุทธคยา (เจดีย์เจ็ดยอด) เป็นวัดที่สำคัญและเก่าแก่แห่งหนึ่งของเชียงใหม่ มีลักษณะคล้ายกับมหาวิหารโพธิที่พุทธคยา ในประเทศอินเดีย ที่ฐานเจดีย์ประดับปูนปั้นรูปเทวดา ด้านนอกพระเจดีย์ ประดับงานปูนปั้นรูปเทวดาทั้งนั่งขัดสมาธิและยืนทรงเครื่องที่มีลวดลายต่างกันไปดูงามน่าชม

คำบูชาเจดีย์ศรีมหาโพธิ์พุทธคยา (เจดีย์เจ็ดยอด) (ปีมะเส็ง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

ปะจุะมัง โพธิปีลลังกัง ทุติยัง อะนิมิสสะกัง ตะติยัง จังกะมะเสฏฐัง จะตุตถะกัง ระตะนะฆะรัง ปัญจะมัง อะชะปาละนิโครธัง ฉัฏฐัง ราชายะตะนัง สัตตะมัง มุจ จะลินทัง อะหัง วันทามิ ทูระโต.

๗.พระบรมธาตุเจดีย์ (ปีมะเมีย)

วัดพระบรมธาตุ อ.บ้านตาก จ.ตาก พระเจดีย์ใหญ่ สีทองอร่ามตา รายล้อมด้วยเจดีย์เล็กเรียงราย ศิลปะละม้ายพระเจดีย์ชเวดากองของประเทศพม่า บรรจุพระเกศาธาตุ และพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระนลาฏ

คำบูชาพระบรมธาตุเจดีย์ (ปีมะเมีย)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

สัมมาสัมพุทธะ นะลาตะ อัฏฐิ จะตุเกสาธาตุยา คันธะวะ รัง จิตัง ปะระมา ธาตุ เจติยัง อะหัง วันทามิ สัพพะธา.

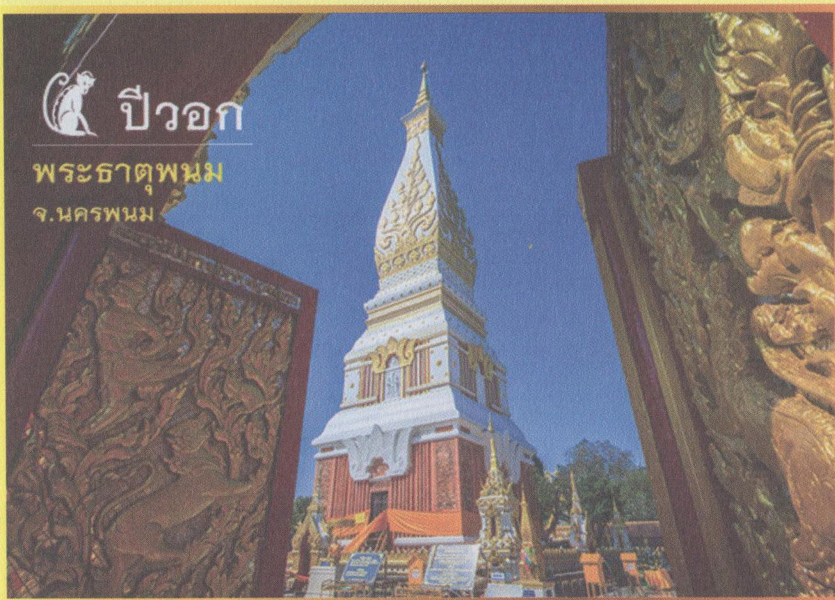

๘.พระธาตุดอยสุเทพ (ปีมะแม)

วัดพระธาตุดอยสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ปูชนียสถานงดงามเป็นอมตะของล้านนา สูงค่าด้วยพระธาตุเจดีย์ศิลปะเชียงแสนผสมลังกา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระเศียร

คำบูชาพระธาตุดอยสุเทพ (ปีมะแม)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

สุวัณณะ เจติยัง เกสา วะระมัตถะลุงคัง วะรัญญะธาตุง สุเทวะนามะทัง นะระเทเวหิ สัพพะปูชิตัง อะหัง วันทามิ สัพพะทา.

๙.พระธาตุพนม (ปีวอก)

วัดพระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม มหาเจดีย์โบราณแห่งล้านช้าง ที่สำแดงเอกลักษณ์อันโดดเด่นของสถาปัตยกรรมสมัยอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ให้โลกได้ประจักษ์และชื่นชม บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระอุรังคธาตุ (หน้าอก)

คำบูชาพระธาตุพนม (ปีวอก)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

ปุริมายะ ทักขิณายะ ปัจฉิมายะ อุตตะรายะ เหฎฐิมายะ อุปะริมายะ ทิสายะ กะปะณะสิริส สะมิง ปัพพะเต กัสสะเปนะ ฐาปิตัง พุทธะอุรังคะธาตุง สิระสา นะ มามิ เสตะฉัตตัง สุวัณณะระชะตัง ระตะนัง ปะณีตัง พุทธะอุรังคะเจติยัง อะหัง วันทามิ สัพพะทา

๑๐.พระธาตุหริภุญชัย (ปีระกา)

วัดพระธาตุหริภุญชัย อ.เมือง จ.ลำพูน พระธาตุเก่าแก่ที่สร้างในสมัยพระเจ้าอาทิตยราช บูรณะปฏิสังขรณ์โดยพระเจ้าติโลกราช ผู้ครองนครเชียงใหม่ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนธารพระโมฬี (ท้ายทอย) พระทรวง พระองคุลี และพระธาตุส่วนย่อย

คำบูชาพระธาตุหริภุญชัย (ปีระกา)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

สุวัณณะเจติยัง หะริ ภุญชะยัฏฐัง วะระโมลีธาตัง อุรัฏฐิ เสฏฐัง สะหาอังคุลิฏฐิง กัจจายะเน นะ ฐิตะปีตตัปปะการัง สีเสนะ มัยหัง ปะระมามิธาตุง.

๑๑.พระเจดีย์วัดเกตการาม (ปีจอ)

วัดเกตการาม อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เลิศล้ำโอฬารด้วยศิลปะล้านนาผสมลังกา มีชื่อพ้องกับพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สร้างขึ้นโดยพญาสามฝั่งแกน และพระสุทโธบูรณะขึ้นมาใหม่ ประดิษฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง

คำบูชาพระเจดีย์วัดเกตการาม(ปีมะโรง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

ตาวะติงสายะ ปุรัมเม เกสะจุฬา มะณี สะรีระปีพพะตา ปูชิตา สัพพะ เทวานัง ตังสิระสา ธาตุ อุตตะมัง อะหัง วันทามิ สัพพะทา.

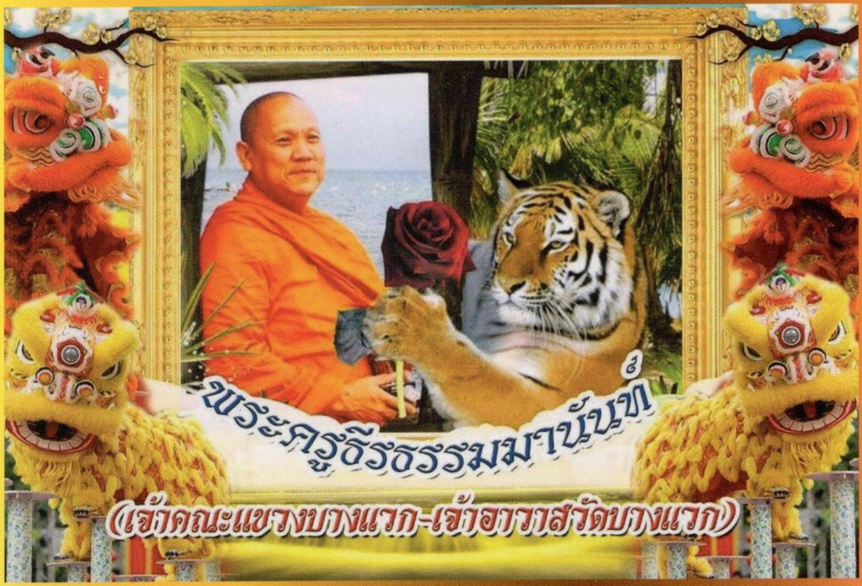

๑๒.พระธาตุดอยตุง (ปีกุน)

ดอยตุง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ปูชนียสถานศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพสักการะยิ่งของชาวล้านนา ไทยใหญ่ หลวงพระบาง และเวียงจันทร์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระศอและพระรากขวัญ (กระดูกไหปลาร้า) เบื้องซ้าย

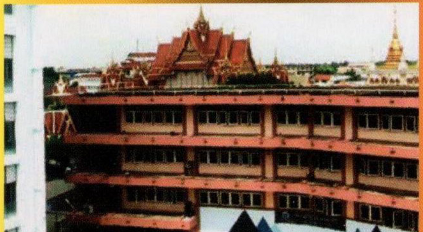
คำบูชาพระธาตุดอยตุง (ปีกุน)

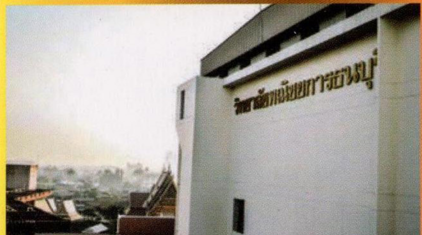
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

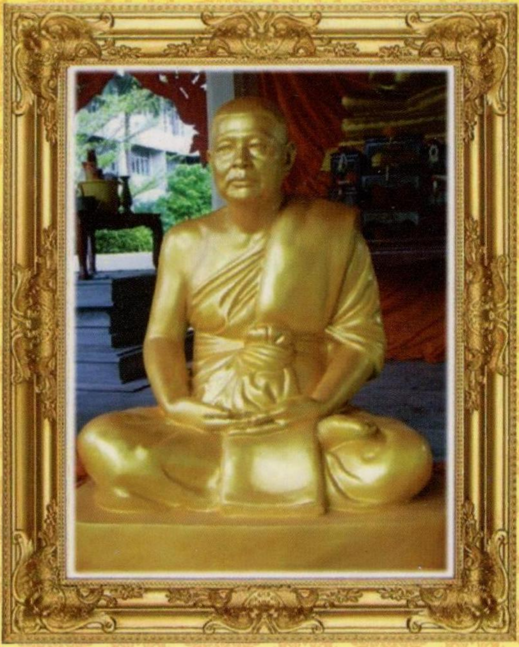
อิมัสสะมิง ภัททะกัปเป จะตุพุทธา พุชฌิต ตะวา กะกุสันธะโกนา คะมะนะ กัสสะปะ โคตะ มะราชะเคเห จะระติ ปิณฑายะ มิถิลายะนะ คะเรสิ จะระติ ปิณฑายะ อะตีตาพุทธาเน อิมัสมิง ฐาเนสีทิ สิริสุภะปะวะรัง มังคะลัง ตะโมลากะถามุนิราชัง สาทะรัง นมามิหันตัง วะระชินาธาตุง อะหัง วันทามิ สัพพะทานะตัง วะชิระ ธาตุโย อะระหัง วันทามิ สัพพะทา.

พระครูธีรธรรมมานันท์
(เจ้าคณะแขวงบางแวก-เจ้าอาวาสวัดบางแวก)

วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

๑๐๐ ปี

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล

รำลึกพระคุณ

พระมหาระมัดมีพร้อม คุณูปการ
ก่อกำเนิดศึกษาสถาน แรกตั้ง
วิทยาลัยพณิชยการ ธนบุรี เรืองนาม
พระคุณคงอยู่ยั้ง กราบน้อมนมัสการ

๘ สิงหาคม ๒๕๕๙

คำคม คารมกลอน

หลวงพ่อพระมหาระมัด โชติปาโล วัดบางแวก